

Uit

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging

”Når barn blir agenter for eget liv”

En diskursanalyse av prosesser knyttet til asylbarn-saken, rettet mot tre case-studier av de lengeværende asylbarna, med fokus på rettsprosess og engasjement.

Marte Molnes

Masteroppgave i statsvitenskap - Mai 2016

Forord

Denne oppgaven markerer avslutningen på et femårig studieløp. Jeg har lært mye av det å skrive masteroppgave, og det er en erfaring jeg tar med meg videre.

Jeg ønsker først å takke min veileder, Hans-Kristian Hernes, for gode og konstruktive tilbakemeldinger gjennom hele prosessen på veien mot masteroppgaven. Videre vil jeg takke min samboer for uvurderlig støtte og råd når det har vært tunge og vanskelige dager. Det samme gjelder mine foreldrene. Til slutt vil jeg rette en takk til Ann-Gerd for korrekturlesing av oppgaven.

Uten alle dere hadde det aldri blitt en oppgave.

Tromsø, 17.mai 2016.

Sammendrag

Debatten om utsendelse og behandling av de lengeværende asylbarna ble viet mye oppmerksomhet i media, og skulle vise seg å uttrykke et konfliktfylt område innen politikken. Man så konturene av asylbarn-saker allerede noen år før stortingsmeldingen ”Barn på flukt” ble lagt frem i 2012. Da fikk man for alvor bli kjent med asylbarn-saker, og norske myndigheters håndtering av den. Den politiske prosessen dreide seg i stor grad om avveining mellom rettigheter og likebehandling av de lengeværende asylbarna.

Denne oppgaven omhandler prosesser knyttet til saken om de lengeværende asylbarn. Det er valgt ut tre case-studier som utgangspunkt for å undersøke asylbarn-saken. For hvert case har jeg valgt ut materiale i form av avisartikler som skal gjenspeile enkeltsakers prosess. Med fokus på diskursanalyse, tar oppgaven sikte på å analysere kjennetegn ved prosessene, hvilke diskurser som inngår i prosessene og hvilken betydning andre aktører har for saken.

De sentrale funn i oppgaven knytter seg til at det er to dominerende diskurser som utgjør en nasjonal politisk debatt omkring behandling og utsendelse av lengeværende asylbarna. Diskursene er motstridende og uttrykker ulike perspektiver på hvordan man skal håndtere asylbarn-situasjonen. Prosessen inkluderer også media, som har en sterk rolle i å formidle og engasjere samfunnsmedlemmer. Spesielt har støttegrupper og lokalpolitikere vært med på å påvirke prosessen og lagt press på politikere. Det har vist seg å være en grunnleggende ulikhet i oppfatningen mellom lokale – og nasjonale politikere i synet på behandlingen av de lengeværende asylbarn, gjennom de tre utvalgte case.

Denne grunnleggende ulikheten i oppfatningene viser til en nasjonal politisk debatt mellom nasjonale politiske partier på tvers av tradisjonelle politiske linjer og en motsetning mellom lokale og nasjonale politikere. Det viser seg gjennom case-studiet at de lokale politikere ønsker å beholde de lengeværende asylbarna, mens de nasjonale politikere ønsker å begrense asyltilstrømmingen og dermed ikke gi asylamnesti til asylbarna.

Casene har vært viktig for å belyse asylbarn-saken i sin helhet. Disse er hentet fra lokalaviser som har gitt et godt materiale for å analysere deres prosesser. De utvalgte casene er Yalda - , Nathan - , og Shaimaa-saken, som alle kjempet sin kamp mot norske myndigheter for å få oppholdstillatelse i landet. Utfallet for alle sakene var til slutt at de ble omfavnet av en ny asylbarn-avtale, en engangsløsning, som skulle sikre at lengeværende asylbarn fikk ny behandling av sin sak.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	iii
Sammendrag.....	v
1 Introduksjon.....	1
1.1 Bakgrunn.....	1
1.2 ”Barn på flukt” (St.Meld.27 2011-2012).....	3
1.3 FNs barnekonvensjon.....	4
1.4 Oppgavens problemstilling.....	5
1.5 Mine tre case.....	6
1.6 Tidligere forskning på asylbarn-saken.....	9
1.7 Valg og avgrensninger.....	10
1.8 Oppgavens oppbygging.....	11
2 Metode og teori.....	12
2.1 Valg av metode og teori.....	12
2.2 Diskurs.....	13
2.3 Diskursanalyse.....	14
2.3.1 Diskursanalysens forklaringspotensiale.....	15
2.4 Fagtradisjoner i diskursanalysen.....	16
2.4.1 Kritisk diskursanalyse.....	16
2.4.2 Foucaults tilnærming til diskursanalyse.....	18
2.5 Fremgangsmåte for diskursanalysen.....	20
2.6 Validitet og reliabilitet.....	22
2.7 Oppsummering.....	23
3 Asylbarn – tre case.....	25
3.1 Tidslinje i asylbarn-saken.....	25
3.2 Innhenting av datamateriale for case-studie.....	28
3.3 Case: Yalda Bahadori.....	29
3.3.1 Datamateriale i Yalda-case.....	31
3.3.2 Rettsprosess.....	31
3.3.3 Engasjement.....	38
3.3.4 Observasjoner i Yalda-saken.....	40
3.4 Case: Nathan Eshete.....	41
3.4.1 Datamateriale i Nathan-case.....	42
3.4.2 Rettsprosess.....	43
3.4.3 Engasjement.....	45
3.5 Case: Shaimaa Yusuf.....	48

3.5.1	Datamateriale	49
3.5.2	Rettsprosess	50
3.5.3	Engasjement	53
3.5.4	Observasjoner	54
4	Analyse av asylbarn-saken	55
4.1	Tekstanalyse av asylbarn-saken	56
4.2	Definisjoner, metaforer og ideologi i asylbarn-saken	63
4.3	Sosial og diskursiv praksis	68
4.3.1	Den statlige diskursen i asylbarn-saken	69
4.3.2	Humanitær diskurs i asylbarn-saken	70
4.3.3	Nasjonal politisk debatt	71
4.3.4	Nye utfordringer – ny diskurs?.....	73
5	Avslutning.....	75
5.1	Oppsummering.....	75
5.2	Videre forskning.....	76
6	Litteraturliste	77

1 Introduksjon

1.1 Bakgrunn

”Hvordan Norge skal ta hensyn til det humanitære aspektet ved barnemigranternes situasjon og samtidig opprettholde en konsekvent og helhetlig flyktning – og innvandringspolitikk, er et komplisert politisk spørsmål”.

(St.meld. nr.27 (2011-2012):1.1)

Asylbarn-saken har blitt viet mye oppmerksomhet i media de siste årene (Liendo 2014). Saken omhandler norske myndigheters behandling av lengeværende asylbarn. Asylbarn som etter flere års opphold i Norge og som dermed tilegner seg en sterk tilknytning til landet, får så avslag på vedtaket om oppholdstillatelse av UNE. Begrunnelsen til UNE i flere asylbarn-saker er at innvandringsregulerende hensyn veier tyngre enn hensynet til barnets beste.

Saken har på bakgrunn av avveiningen mellom kontroll og rettigheter skapt en nasjonal politisk debatt og stort engasjement. I 2012 la regjeringen Stoltenberg II frem stortingsmeldingen ”Barn på flukt” som satte fokus på asylbarnas situasjon etter en stadig opphetet asyldebatt om lengeværende asylbarn. Arbeiderpartiet er kjent for å ha en nokså restriktiv asylopolitikk, og ønsket ikke å mykne opp asylregelverket til tross for en utvikling av flere asylbarn-saker (Rapport 2009). Med stortingsmeldingen satte de imidlertid fokus på utfordringer i asylbarn-saken.

En av utfordringene, slik regjeringen så det, var hvordan en kunne balansere innvandringspolitiske hensyn og samtidig sikre gode vilkår for asylbarna, slik at de innvandringsregulerende hensyn ikke overgikk hensynet til barnets beste (St.meld.nr. nr.27(2011-2012):1.1). Det ble med stortingsmeldingen lagt føringer på at hensynet til barnets beste skulle tillegges vekt, men det ble ikke fremmet konkrete løsninger for håndteringen av asylbarnas situasjon, kun politiske signaler.

Ved nytt stortingsvalg ble en oppmykning av regelverket for lengeværende asylbarn fremmet som en viktig del av det politiske programmet til den blå-blå regjeringen som tiltrådte høsten

2013. Spesielt viktig var dette for støttepartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti, som ønsket en snarlig endring av regelverket, slik at man skulle forhindre flere asylsaker med samme utfall.

Ved regjeringsskiftet ble man enige om nye tiltak i asylpolitikken. Et av tiltakene var å iverksette en ny forskriftsendring på utlendingsfeltet. Endringen trådte i kraft året etter, og gjaldt en engangsløsning for de lengeværende asylbarna, som under visse vilkår kunne gis oppholdstillatelse. Som et resultat av en ny forskriftsendring, fattet man endring av en sentral formulering i styringsdokumentene til offentlige etater, som skulle sørge for at lengeværende asylbarn ikke skulle bli prioritert ved utsendelse da det kunne være grunnlag for oppholdstillatelse jf. engangsløsningen.

Bergens Tidende (BT) avslørte imidlertid at i løpet av de ti første månedene i 2014, ble det sendt ut 30 flere lengeværende asylbarn enn i 2013 under den rød-grønne regjeringen (Bergens Tidende 2014b). Det viste seg at formuleringsendringen i styringsdokumentene til de offentlige etatene som skulle sette denne ut i praksis, ikke hadde blitt informert om denne. Konsekvensene av feiltagelsen førte til at det ble stilt mistillitsforslag til justisministeren, men Venstre og KrF støttet ikke denne og man ble enige om en ny asylavtale hvor lengeværende asylbarn under visse vilkår kunne få saken sin prøvd på nytt.

Asylbarn-saken ble et politisk stridsspørsmål om behandlingen av lengeværende asylbarn, både ved den rød-grønne regjeringen og den nåværende regjeringen. I tillegg har norske myndigheter blitt kritisert for å inneha for lite kompetanse om barn og barnets beste i flere saker (Liendo 2014). Asylbarn-saken løftet frem flere utfordringer i asylpolitikken, både ved formelle omstendigheter som lang saksbehandlingstid hos UNE, men også vedtak i asylsaker som aktualiserer FNs barnekonvensjon om hensynet til barnets beste.

Asylbarn-saken har inkludert langt mer enn bare på det politiske området. Det lokale engasjementet for saken har vært en viktig del i å forstå prosessene tilknyttet saken. Engasjementet inkluderer først media og medias rolle, som et spenn mellom grasrota og politikere. Humanitære organisasjoner, støttegrupper og foreninger så vel som enkeltmennesker har engasjert seg i debatten og stilt seg kritisk til behandlingen de

lengeværende asylbarna har fått. Det har blitt organisert nasjonale og lokale markeringer for de lengeværende asylbarna.

1.2 ”Barn på flukt” (St.Meld.27 2011-2012)

Knut Storberget tok, som justisminister, initiativ til en ny stortingsmelding om barn på flukt i 2010, for å sette fokus på barnas situasjon i asylsystemet (Egenæs m.fl 2012). Storberget mente målet var å bli et av de beste landene i Europa på asylpolitikk på vegne av asylbarna, og dermed at stortingsmeldingen måtte ta tid å utformes (Halvorsen m.fl 2012). Det var derfor knyttet store forventninger til stortingsmeldingen, som var initiert å bedre asylbarnas situasjon.

Stortingsmeldingen ”Barn på flukt” ble lagt frem av Stoltenberg II regjeringen, hele to år senere. I stortingsmeldingen ble det fremmet et ønske om ”å tydeliggjøre hvordan bestemmelsene av barnas tilknytning til Norge skal forstås (Pressemelding nr.57-2012). Målet med meldingen var å ”synliggjøre hvilke områder regjeringen ønsker å prioritere når det gjelder barn på flukt, og fremheve noen tiltak” (St.Meld.27:1.1). Tiltakene regjeringen fremmet i stortingsmeldingen var blant annet kortere saksbehandling, rask og skånsom retur, og oppholdstillatelse som følge av barns tilknytning til Norge (St.Meld.27:1.6).

Det ble imidlertid ingen regelendring i favør av de lengeværende asylbarna. For mange humanitære organisasjoner ble det en skuffende stortingsmelding. Lederen i Redd Barna uttalte at det er ingenting i stortingsmeldingen som gir signaler på å vektlegge barnas rettigheter i større grad (Halvorsen m.fl 2012). Andre kritiske røster uttrykte at vektleggingen av kontroll, sikkerhet og retur er det som preger stortingsmeldingen, på bekostning av barnas rettigheter (Egenæs m.fl 2012). Kritikken kan sees i sammenheng med den nye asylpolitikken til Arbeiderpartiet som skal være ”streng men rettferdig” (ibid).

1.3 FNs barnekonvensjon

FNs barnekonvensjon ble vedtatt av FN i 1989, og Norge ratifiserte konvensjonen to år senere (Barne – og familiedepartementet 2003). De valgfrie tilleggsprotokollene i FNs barnekonvensjon ble ratifisert noen år senere (ibid). Konvensjonen begrenser Norges handlingsrom når det gjelder utformingen av asylpolitikken for lengeværende asylbarn. FNs barnekonvensjon omhandler barns rettigheter, og viser til utfordringer barn kan stå overfor som del av verdenssamfunnet.

FNs barnekonvensjon er særlig relevant for oppgaven fordi den legger premisser for barns rettigheter knyttet til asyl, og reiser samtidig rettslige spørsmål knyttet til overholdelse av konvensjonen fra norsk side. Asylbarn-saken og FNs barnekonvensjon vil bli belyst i analysekapitlet. Det er i hovedsak tre artikler i FNs barnekonvensjon som berører asylbarn-saken. Jeg ønsker å gjengi alle tre artiklene slik som de er, for å få en helhetlig forståelsen knyttet til handlingsrommet til norske myndigheter.

Artikkel 3.1: ”Ved alle handlinger som berører barn, enten det foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn”

Artikkel 9.1: ”Partene skal sikre at et barn ikke blir skilt fra sine foreldre mot deres vilje, unntatt når kompetente myndigheter, som er underlagt rettslig prøving, i samsvar med gjeldende lover og saksbehandlingsregler, beslutter at slik atskillelse er nødvendig av hensynet til barnets beste. Slik beslutning kan være nødvendig i særlige tilfeller som f.eks ved foreldres mishandling eller vanskjøtsel av barnet, eller dersom foreldrene lever atskilt og det må treffes en avgjørelse om hvor barnet skal bo”.

Artikkel 12.1: ”Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Artikkel 12.2: *”For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en slik måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett”*

(Barne – og familiedepartementet 2003)

Artikkel 3 pålegger Norge å vektlegge barnets beste ved alle handlinger som påvirker barnet (Barne – og familiedepartementet 2003). Det vil si at ved en eventuell rettsak eller lignende, skal barnets beste ligge til grunn når man skal avgjøre en eventuell dom. Artikkel 9 omhandler at barnet ikke skal adskilles fra sine foreldre mot sin vilje, unntatt dersom det er nødvendig for barnets beste (ibid). Artikkel 12 1. og 2. handler om at barnet har rett til å bli hørt og si sin mening om alt vedrørende barnet og at meningen skal tillegges vekt (ibid).

1.4 Oppgavens problemstilling

Asylbarn-saken reiser flere politiske spørsmål som er av interesse å analysere knyttet til asylopolitikk og politiske prosesser som er av interesse å analysere. Jeg ønsker å fokusere på prosessene knyttet til asylbarn-saken, og dermed skissere diskurser knyttet til debatten om asylbarn-saken. Oppgavens problemstillinger er som følger:

- 1) *Hvilken grunnleggende uenighet har kommet til uttrykk i lokalt engasjement om behandling og utsending av asylbarn? Kan diskusjonene defineres som ulike diskurser; hva kjennetegner diskursene og hvilken betydning har de hatt?*
- 2) *Hva kjennetegner prosessene for behandling av asylbarns saker, og hvilken betydning har det hatt at lokale aktører – herunder media – har vist stort engasjement?*

Med det første forskningsspørsmålet ønsker jeg å undersøke diskusjoner som har fulgt et lokalt engasjementet for asylbarn-saken. Med diskusjonene som utgangspunkt, skal jeg analysere hvilke diskurser som er fremtredende i diskusjonene. Om det er flere diskurser som kommer til uttrykk, søker jeg etter å finne ut om disse står i motsetning til hverandre. Jeg

ønsker også å se på kjennetegn for diskursene og hvilke betydning de har hatt for asylbarn-saken og den politiske debatten som har fulgt saken.

Det siste forskningsspørsmålet tar sikte på å undersøke prosessene for behandlingen av asylbarn-saker. Direkte knyttet til dette, skal jeg analysere hvilken betydning lokale aktører, herunder media, har hatt for prosessene når de viser et sterkt engasjement for saken. Det er hensiktsmessig for å finne ut av flere sider ved asylbarn-saken, som kan øke forklaringspotensialet i henhold til oppgavens forskningsspørsmål.

1.5 Mine tre case

I dette kapitlet skal jeg innlede kort med mine tre case, som jeg skal utdype i kapittel 3. Jeg har valgt ut tre case som gjenspeiler tre situasjoner i asylbarn-saken. Alle tre sakene omhandler lengeværende asylbarn, som vil si å ha oppholdt seg i Norge i mer enn fire år. Jeg ønsker å ta med tre case for å belyse asylbarn-saken på en grundig måte, og som kan gi eksempler på, og kan styrke forklaringspotensialet i henhold til oppgavens problemstillinger. Jeg har valgt ut casene på bakgrunn av geografisk tilhørighet slik at det skal gjenspeile ulike deler av Norge.

Yalda Bahadori-saken

Den første casen omhandler saken til Yalda, som kom til Norge sammen med familien i 2005 fra Danmark. Sammen med sin familie, vokste hun opp i Tromsø. Etter lang saksbehandlingstid av Utlendingsnemnda (UNE), fikk familien i 2012 endelig avslag på sin asylsøknad. De valgte derfor å stevne UNE til tingretten for omgjørelse av fattet vedtak. I 2013 kom dommen som slo fast at vedtaket til UNE må kjennes ugyldig. Tingretten mente at UNE ikke har lagt vekt på barnets beste ved fattet vedtak i Yalda-saken.

UNE anket imidlertid dommen til lagmannsretten, og samtidig arbeidet de med et nytt utvisningsvedtak for familien. Yalda og familien måtte forberede seg på enda nye runder i

rettsapparatet mot utlendingsmyndighetene. I lagmannsretten tapte imidlertid UNE igjen. Ved regjeringsskiftet i 2013 ble partiene enige om en engangsløsning for lengeværende asylbarn, som oppfyller visse vilkår. Yalda og hennes familie var de første som ble omfattet av forskriftsendringen, og fikk dermed til slutt oppholdstillatelse i Norge. Juridiske eksperter hevder at bakgrunnen for UNEs anke var at det ville skape presedens for andre lengeværende asylbarn om familien fikk oppholdstillatelse, og at de da ikke kunne sende ut så mange som var initiert.

Mens alt dette foregår, er det flere som engasjerer seg i saken om Yalda og hennes familie. Ordføreren i Tromsø, Jens Johan Hjort, blir sterkt engasjert i saken og oppretter en innsamlingskonto for å hjelpe familien. I tillegg blir det opprettet Facebook-grupper, en egen støttegruppe og man arrangerer fakkeltog for å markere støtte. Man ser et sterkt lokalsamfunn som engasjerer seg aktivt i nærmiljøet.

Det er en sak som har engasjert mange, og skapt en viktig politisk debatt for behandlingen av lengeværende asylbarn. SV-leder Audun Lysbakken uttalte i etterkant av dommen, at det gir et sterkt signal i det politiske miljø om hvordan UNE fatter vedtak. Lokalavisen i Tromsø, ”iTromsø”, skrev i sin artikkel om Yalda-saken at hun har vært et ansikt utad for asylbarn. Yalda ble i 2014 kåret til ”Årets Nordlending” av lokalavisen Nordlys.

Nathan Eshete-saken

Nathan Eshete-saken dreier seg om et annet asylbarn som blir født og vokser opp i Norge sammen med sin familie. Familien hans kom til Norge fra Etiopia i 2001. Etter 12 år i Norge får de endelig avslag på asylsøknaden om oppholdstillatelse. UNE begrunner sitt vedtak med at Nathan ikke har sterk nok tilknytning til Norge, og at de innvandringsregulerende hensynene skal legges til grunn. Det kommer også frem at tidligere samme år ble det inngått en returavtale mellom Norge og Etiopia.

Nathan og familien får massiv støtte i lokalmiljøet og på det nasjonale plan. Det blir opprettet en Facebook-gruppe med tittel ”La Nathan og familien få bli”. Det blir også her skapt

engasjement i flere kanaler, gjennom media og lokalbefolkningen. Man tar til orde for et fakkeltog for Nathan og resten av de lengeværende asylbarna som er i lignende situasjon. På dette tidspunktet har faktisk rundt 600 barn som har bodd i Norge i mer enn tre år fått avslag på sin asylsøknad, ifølge Aftenposten (2013). Daværende ordfører i Bergen, Trude Drevland, uttrykte overfor NRK under rettsaken at ”*Det er brukt totalt mangel på skjønn i denne saken.*”(NRK 2012). Andre fylkespolitikere og lokalpolitikere har gitt bred støtte til Nathan.

Etter at saken havnet i retten, kom dommen fra Oslo tingrett som fastslo at vedtaket til UNE er ugyldig, på bakgrunn av at hensynet til barnets beste ikke er forsvarlig vurdert. Dagen etter velger UNE å ikke anke. UNE forteller Aftenposten at hensynet til gutten og den lange saksbehandlingstiden i forbindelse med rettergangen i denne saken at dette til slutt ga familien oppholdstillatelse (Aftenposten 2013). Saken er den første asylbarn-saken som har kommet for retten etter Høyesterett ga medhold til UNEs praksis, og Nathan-saken har blitt mye omtalt som en symbolsak for mange lengeværende asylbarn (VG 2013b)

Shaimaa Yusuf-saken

Shaimaa Yusuf og hennes familie kom til Norge når Shaimaa var tre år gammel. Familien fikk sitt første avslag på sin asylsøknad i 2008, på bakgrunn av at feil identitet ble oppgitt, men som senere ble oppklart. Etter å ha klaget inn vedtaket til UNE, får familien endelig avslag på sin asylsøknad. De blir tvangsutsendt til hjemlandet Jemen i november 2014, etter å ha vært i Norge i syv år.

UNE begrunnet sitt vedtak med at Jemen på den tiden var trygt nok å reise tilbake til. Imidlertid utbrøt det borgerkrig i landet kort tid etter at familien var utsendt, og UNE stoppet all retur til Jemen. Dermed åpnet det seg en mulighet for at familien kunne komme tilbake til Norge. Samtidig som dette pågikk, var den blå-blå regjeringen og støttepartiene i samtaler om en ny asylavtale for lengeværende asylbarn som skulle gi rett til ny behandling av sin sak. Det var på bakgrunn av endringen i styringsdokumentene, som nevnt i innledningskapitlet, som ikke ble overholdt, og det ble dermed ble sendt ut flere lengeværende asylbarn enn det som var avtalt.

10.juli 2015 får familien beskjed om at vedtaket er blitt omgjort. Ifølge BT begrunner UNE vedtaket sitt med at barnets hensyn taler for opphold i Norge, og særlig den tilknytning hun har til landet. Familien får oppholdstillatelse i ett år, på bakgrunn av usikker identitet. Men senere blir hun omfavnet av den nye asylavtalen mellom regjeringspartiene og støttepartiene, en engangsløsning, som muliggjør oppholdstillatelse i Norge under visse vilkår.

BT (Bergens Tidende 2015a) skriver at Shaimaa er på mange måter et symbol på det politiske rotet under Solberg-regjeringen. Endringen i styringsdokumentene fra justisministeren, Anders Anundsen, ble ikke videreført og det førte direkte til at mange lengeværende asylbarn ble truffet av kaoset. Ifølge NRK er det cirka 60 lengeværende asylbarn som har rett på å få prøve saken sin på nytt, i håp om oppholdstillatelse i landet.

1.6 Tidligere forskning på asylbarn-saken

Asylbarn-saken er et relativt nytt fenomen på asylfeltet, og forskning på saken har ikke vært gjort i spesielt stor grad. Søk etter tidligere forskning på asylbarn-saken ga et resultat av forskning i hovedsak mastergradsavhandlinger og noen forskningsartikler. De aller fleste masteroppgaver er fra rundt 2013 og frem til 2015, noe som gjør det til et svært dagsaktuelt tema. I tillegg noterte jeg meg etter søket, at asylbarn-saken er forsket på fra et bredt spekter av fagdisipliner, men at det i liten grad kommer fra et statsvitenskapelig perspektiv.

Anna Marie Liendo (2014) har i sin masteroppgave i statsvitenskap gjort en diskursanalyse av problemrepresentasjoner av debatten om de lengeværende asylbarna. Selv om masteroppgaven ikke retter seg spesifikt mot mine forskningsspørsmål, tar den opp relevante problemstillinger knyttet til dilemmaet for norske myndigheter opp mot lengeværende asylbarn, og utviklingen av diskurser i asylbarn-saken. Hun skisserer to diskurser, en innvandringsregulerende, nasjonalstatlig diskurs og en humanitær, menneskelig diskurs (ibid).

Ellers er det gjort en interessant mastergradsavhandling i sosiologi i 2005, om asylpolitikk i media, med fokus på konstruksjonen av asylsøkere som et nasjonalt problem (Bakke 2005).

Der undersøkes medias rolle når det gjelder fremstillingen av asylsøkere, og hvilke diskurser som setter rammer for asylpolitikken (ibid). Selv om denne studien er noe gammel, gir den likevel et innblikk i forholdet mellom asylpolitikk og media og medias rolle i asylpolitikk.

Kort oppsummert er det ikke forsket i betydelig grad på case-studier i asylbarn-saken, med fokus på enkeltsaker samt den enorme mediedekningen som har pågått den siste tiden.

Bakgrunnen for dette er fordi asylbarn-saken er nokså ny og dagsaktuell. Den tidligere forskningen gir imidlertid noen interessante vinklinger, som kan være interessante å se på i sammenheng med den videre analysen i denne oppgaven.

1.7 Valg og avgrensninger

I omtrent enhver oppgave tar man valg og avgrensninger, med hensyn til omfang og oppgavens begrensninger. Jeg ønsker med dette å legge frem mine valg og avgrensninger, og samtidig begrunne disse. Når det gjelder tema ønsker jeg å fokusere på asylbarn-saken som hovedsakelig en politisk sak, men også en mediesak. Forskningsspørsmålene er utformet deretter, slik at det stilles spørsmål både ved kjennetegn på prosessene tilknyttet asylbarn-saken, og samtidig hvilken betydning media har hatt i å vise stort engasjement for saken.

Ved innhenting av datamateriale, har jeg brukt søkemotoren Retriever (ATEKST).

Søkemotoren tilbyr Skandinavias største digitale nyhetsarkiv, som gir muligheten til å søke på nyhetsartikler både nasjonalt og internasjonalt. Det har jeg valgt fordi oppgaven dreier seg om å analysere case som er omtalt og representert i media, og dermed er avisartikler svært relevant. Jeg har benyttet meg av søkemotoren ved å gjøre søk med søkeord som er relevant for saken samt de tre casene. Da fant jeg et fyldig materiale som er hensiktsmessig å bruke i oppgaven. I tillegg har jeg benyttet meg av offentlige dokumenter som stortingsmeldinger, rapporter og pressemeldinger m.fl på departementenes og regjeringens hjemmesider.

Når det gjelder teori og metode, ønsker jeg å bruke diskursanalyse både som teori og metode. Det er på bakgrunn av at diskursanalysen er i skjæringspunktet mellom teori og metode, og

den har dermed et mulig forklaringspotensiale for begge perspektivene. Det vil videre bli begrunnet i metodekapitlet.

Når det gjelder utvalg av case, har jeg lagt vekt på geografisk tilhørighet. Jeg ønsket å kunne analysere case på kryss av ulike geografiske områder i Norge. Engasjement og tilhørighet er to faktorer som har gått igjen i asylbarn-saken, og dermed mener jeg at det er hensiktsmessig å velge ut case fra ulike deler av landet. Jeg beskjeftiger meg med casene slik de er belyst i media. Det kunne vært interessant å bruke intervju som en del av metode, men jeg mener at forskningsspørsmålene er stilt slik at diskursanalyse er den mest hensiktsmessige. Historien til hvert case som er fortalt er gjengitt fra media eller fra offentlige dokumenter, og det kan dermed forekomme feil i opplysningene.

1.8 Oppgavens oppbygging

Oppgavens videre oppbygging vil jeg først utforme som et sammenslått teori – og metodekapittel som vil utgjøre redskapet for å gjennomføre oppgavens analyse. I kapitlet vil jeg redegjøre for diskursanalyse som hovedmetode og som en teoretisk tilnærming, samt belyse case-studier som en supplerende metode. Her ønsker jeg å legge vekt på forklaringspotensiale og de ulike fagtradisjonene i diskursanalysen.

I det følgende kapitlet vil jeg presentere mine tre case med tilhørende datamateriale i kronologisk rekkefølge i tid. Her skal jeg fokusere på to sider ved datamaterialet, rettsprosess og engasjement, som er to viktige aspekter ved asylbarn-saken. I analysekapitlet skal jeg bruke datamaterialet og sette det i sammenheng med diskursanalysen som presentert i metodekapitlet. Avslutningsvis vil analysen bli drøftet knyttet opp mot forskningsspørsmålene for oppgaven.

2 Metode og teori

I dette kapitlet skal jeg redegjøre for den metodiske og teoretiske tilnærmingen, og den analytiske fremgangsmåten i oppgaven. Jeg skal starte med å begrunne mitt valg av diskursanalyse som forskningsdesign for oppgaven og case-studie som supplerende metode. Deretter skal jeg redegjøre for diskurs og diskursanalyse, herunder fagtradisjoner innenfor tilnærmingen og fremgangsmåten. Avslutningsvis skal jeg drøfte validiteten og reliabiliteten for diskursanalysen knyttet til oppgaven.

2.1 Valg av metode og teori

Når man skal gjennomføre et forskningsprosjekt, er det hensiktsmessig å velge et forskningsdesign som er relevant for det man ønsker å undersøke. Man skiller normalt mellom to typer forskningsdesign; kvalitativ metode og kvantitativ metode. I korte trekk omfatter kvantitativ metode det som er målbart, mens kvalitativ metode befester seg med et lite utvalg hvor man tilegner seg kunnskap på bakgrunn av utvalget.

I denne oppgaven har jeg valgt kvalitativ metode, herunder diskursanalyse og case-studie. Valget av kvalitativ forskningsmetode avhenger i stor grad av hva man ønsker å analysere, hvilket datamateriale man søker etter og hvordan man ønsker å få tak i det. Mine forskningsspørsmål er orientert rundt det å ta utgangspunkt tekster i form av avisartikler og offentlige dokumenter, og derfor er det hensiktsmessig å benytte diskursanalyse som metodisk tilnærming. Jeg har valgt case-studie som supplerende metode, for å kunne belyse enkeltsaker som kan knyttes direkte opp mot asylbarn-saken, og derfor redegjøre for konkrete deler ved asylprosessen.

Jeg velger diskursanalyse fordi det er en tilnærming som ser sammenhenger mellom språklige virkemidler, politikk og samfunnsmessige faktorer. Asylbarn-saken er en del av en større sammenheng mellom norske myndigheter, media, nasjonalt – og internasjonalt regelverk, samt lokalsamfunn. Dermed kan det oppstå ulike diskurser, som kan analyseres og fortolkes. Dermed finner jeg det hensiktsmessig å velge diskursanalyse som hovedtilnærming i oppgaven.

Asylbarn-saken er også massivt omtalt av media, og det er derfor av interesse å kunne bruke datamateriale fra relevante medie-saker. I diskursanalysen er først språk og kontekst viktig, hvor ulike perspektiver kan skape en helt annen mening, og som derfor bør fortolkes. I asylbarn-saken er det som nevnt flere institusjoner, enkeltpersoner og organisasjoner involvert, og det er derfor av interesse å kunne fortolke meninger fra et datamateriale.

Valget av case-studie som supplerende metode er på bakgrunn av at asylbarn-saken består av mange case som utgjør asylbarn-saken i sin helhet. Derfor synes jeg det er relevant å kunne plukke ut tre case, som er en del av en større sak og kontekst, og dermed kunne si noe om både det generelle og hvert konkrete eksempel. Det kan også øke forståelsen ved at man kan dra slutninger, eller se et - eller flere mønster i asylbarn-saken som helhet.

2.2 Diskurs

Diskurs er et mangfoldig begrep, som defineres til det konkrete utsagn, og til rammene for hva som er rimelige å mene og tro innenfor et gitt fellesskap (Bratberg 2014). En diskurs dekker over idéen om at språket er strukturert i forskjellige mønstre som våre utsagn følger når vi handler innenfor ulike sosiale områder (Ulleberg 2007; Neumann 2001). Diskurs er dermed en bestemt måte å tale på eller forstå verden; et lite utsnitt av verden (Ulleberg 2007). Eksempler på diskurser som skapes innenfor sosiale områder kan være en humanitær diskurs, økonomisk diskurs og lignende. Diskurser blir en form for tankesett som har betydning for hvordan sosiale fenomener forstås.

Iver Neumann (2001:18) utdyper at en diskurs er ”*et system for frembringelse av et sett utsagn og praksiser*”. Felles for diskurser er en problematisering rundt språket og språkets evne til å gjenspeile virkeligheten (Ulleberg 2007). Diskurs omhandler altså hva vi sier, og hvordan vi samler disse i en kontekst. Det betyr ikke at det er kun ord og setninger, men det inngår i et system for meningsdannelse (Bratberg 2014). Systemet for meningsdannelse blir virkelighetskonstruerende og legger premisser for hvordan vi ser verden (Neumann 2002). Systemet blir opprettholdt gjennom reproduksjon, altså at det brukes av samfunnsmedlemmer.

En diskurs innenfor et sosialt område vil stadig bli utfordret. Verden vil alltid være omskiftende, og en diskursanalyse vil søke etter å undersøke hvordan og hvorfor diskurser blir opprettholdt. Bratberg (2014) gir eksempel på at den norske EU-debatten verken er konsistent eller statisk, og at diskurser dermed er i stadig bevegelse. Heller ikke alle sammenhenger er logiske og følger av hverandre, og her mener Bratberg at det finnes direkte motsetninger innenfor en diskurs. Dermed kan man forstå at hegemoni i en diskurs er dynamisk og kan bestrides.

2.3 Diskursanalyse

Diskursanalyse har sitt opphav fra 1970-tallet, og er et paraplybegrep for ulike tilnærminger som diskursteorier, kritisk diskursanalyse m.fl. Den kan brukes både som en metodisk og en teoretisk tilnærming. For eksempel ønsker forskere ofte å fokusere på hva en diskursanalyse kan være, i stedet for hva det er eller ikke er (Grue m.fl. 2011). Ulleberg (2007) mener at opphavet til diskursanalysen kan sees i sammenheng med positivismekritikken, som prøvde å fjerne det subjektive fra forskningen. Han forklarer videre at diskursanalysen prøver å vise at sannheten er kontekstbetinget, og etableringen av kunnskap skjer gjennom vårt språk. Virkeligheten kan dermed forstås i og gjennom vårt språk.

Diskursanalysen bygger således på et fortolkende utgangspunkt. Det innebærer at diskursanalysen har et ulikt syn på sannhet og muligheten for kumulativ forskning, som skiller seg fra naturvitenskapelig forskning (Bratberg 2014:33). Diskursanalysen avløses av nye tolkninger, og dermed er en analyse en midlertidig faktor (ibid). Virkelighetsoppfatningen som er en del av det fortolkende utgangspunktet opprettholdes gjennom språk og handling. På en slik måte vil diskursanalysen være en tilnærmet subjektiv analyse, men prøver likevel å se ”utover”, og hvordan man kan tolke i sammenheng med andre tekster.

Formålet med en diskursanalyse er dermed å undersøke de kognitive og normative rammene som ligger bak språket og som gir retning, være seg politisk eller på andre områder (Bratberg

2014). Disse rammene kan dermed forstås å være diskursen; de grunnleggende idéene som fremmes og som blir en felles tanke omkring et bestemt område i samfunnet.

Utgangspunktet til diskursanalysen vil være å analysere felles utsagn og praksiser som skaper diskurser. Dette gjøres gjennom å studere tekst, handlinger og tegn, og hvordan disse er sosialt konstruerte gjennom vaner og konvensjoner, som er så etablerte at de oppfattes som naturlige (Grue m.fl 2011). Man søker innsikt i sammenhengen mellom tekst og kontekst, og at ulike fenomener har blitt så naturaliserte for oss at det blir vanlige i dagligbruk (ibid). Det er en analyse for hvordan vi bruker språket vårt i en samfunnsmessig kontekst, og hvordan ord og uttrykk er med på å forme virkeligheten vår (Bratberg 2014).

Diskursanalysen blir brukt i ulike fagområder, fra lingvistikken til samfunnsvitenskapen. Det gir en forsker et bredt spekter av innfallsvinkler når man skal gjennomføre en diskursanalyse. Bratberg (2014) hevder at det ikke finnes én måte å gjøre en diskursanalyse på, og at det derfor gir rom for tolkning når det kommer til å gjennomføre en slik analyse.

Kort oppsummert er diskurs en samling av felles utsagn og praksiser som danner rammer, og som kan skape mening og være virkelighetskonstruerende for oss. Diskursanalysen tar utgangspunkt i dette, og søker etter meningen bak utsagn, samt hvordan og hvorfor diskurser blir hegemoniske og virkelighetskonstruerende. Diskursanalysen kan derfor kvalifisere til å besvare forskningsspørsmål om hvorvidt diskurser på et overordnet nivå kan analyseres som drivkraften for politikkutforming (Liendo 2014:6).

2.3.1 Diskursanalysens forklaringspotensiale

Forklaringspotensiale til diskursanalysen kan forstås å være litt svekket sammenlignet med andre metodiske og teoretiske tilnærminger, siden den bygger på fortolkning (Bratberg 2014). *”Analysen handler derfor ikke om årsak og konsekvens, men om å forstå menneskers livsverden; å analysere hvordan vi konstruerer, opprettholder og utfordrer dominerende tankesett og institusjonene vi omgir oss med”* (Bratberg 2014:51).

Analysen har imidlertid forklaringspotensiale når det kommer til avdekking av diskurser. Bratberg (2014) retter søkelyset mot at diskursanalysen kan studere årsaksforhold i vid forstand, når man ser på årsakene bak eller konsekvenser av det. Han forklarer at det kan gi grunnlag for videre hypoteser. I en tolkning vil det alltid være en liten del av subjektivitet slik at meningen må gripes i språket for å forstås (Bratberg 2014).

Når felles tanker og idéer samles, kan det kalles en hegemonisk diskurs. Bratberg (2014) forklarer at en hegemonisk diskurs dermed vil være med på å bidra til felles syn på ulike problemstillinger. Det kan ikke bidra til fullt forklaringspotensiale, men kan gi rammene til en gitt problemstilling. Med rammene mener Bratberg de kognitive og normative rammene i politisk sammenheng og som har stor betydning for utfallet av ulike spørsmål knyttet til samfunnet vårt. De kognitive og normative rammene handler ikke kun om språk og tanke, men også om den helt konkrete politikken som føres (Bratberg 2014:52).

Et slikt forklaringspotensiale gjør at diskursanalysen bidrar med å belyse hvordan vi kan bruke språket vårt til å skape diskurser, og til hvordan vi opprettholder hegemoniske diskurser gjennom vårt språk og tankesett. I så måte vil også det sosiale og politiske bli påvirket av dette (Bratberg 2014). Dermed kan det sies å være relevant for samfunnsvitenskapen, som ofte streber etter å svare på hvordan vi påvirker samfunnet og det politiske gjensidig.

2.4 Fagtradisjoner i diskursanalysen

Som nevnt tidligere er diskursanalyse et paraplybegrep for flere ulike perspektiver innen disiplinen. Jeg ønsker her å skissere to hovedtilnærminger innenfor diskursanalysen, Faircloughs kritiske diskursanalyse og Foucaults maktbegrep. Jeg ønsker å trekke veksler på disse for å få frem helhetlig forståelse av ulike perspektiver innenfor diskursanalysen.

2.4.1 Kritisk diskursanalyse

Kritisk diskursanalyse er en generell betegnelse for ulike kritiske tilnærminger, men knyttes ofte til Faircloughs variant (Ulleberg 2007:67). Hovedformålet til kritisk diskursanalyse er å analysere språkbruk som dekker over problematiske samfunnsforhold (Grue m.fl 2011).

Kritisk diskursanalyse kombinerer en detaljert lingvistisk analyse med teoribruk fra andre fagdisipliner (Bratberg 2014:43).

Fairclough tar utgangspunkt i en tre-dimensjonal modell, bestående av tekstanalyse, sosial praksis og diskursiv praksis i sin kritiske diskursanalyse. Med det menes det at det er en gjensidig påvirkningskraft mellom disse tre deler, samt at de er avhengig av hverandre og at det ligger en spenning mellom disse. Sammenhengen mellom disse elementene utgjør den kritiske diskursanalysen.

Tekst er det første aspektet i Faircloughs tre-dimensjonale modell. Tekster er en del av en sosial situasjon, og som mennesker handler og interagerer gjennom ved å snakke eller skrive (Fairclough 2003). En tekstanalyse er viktig for å avdekke semantiske og grammatiske forhold, som kan representere aspekter ved verden (Fairclough 2003:27). Disse forholdene inneholder fokus på ord og setninger som kan være et uttrykk for og i sammenheng med diskursiv og sosial praksis. Bratberg (2014:44) gir eksempel på at en tekst kan analyseres som en del av en diskurs, og kan således bekrefte en diskurs.

Det diskursive aspektet i den tre-dimensjonale modellen utspringer fra den samlingen av tekstene innenfor et sosialt område. Diskursen setter konkrete rammer for den enkelte ytring (Bratberg 2014:44). Et eksempel på en diskursiv praksis er at om vi snakker om menneskerettigheter, vil det falle inn i en humanitær diskurs, og grunnidéen om det humanitære (ibid). Fairclough (2003) påpeker at diskursen representerer aspekter ved verden, og at ulike aspekter ved vår mentale og materielle verden kan bli representert på ulike måter og kan således undersøke forholdet mellom flere diskurser innenfor et sosialt område.

Sosial praksis er det siste aspektet i den tre-dimensjonale modellen, og Fairclough (2003:25) utdyper at aspektet kan være ulike typer av sosiale elementer som er knyttet til et sett av det sosiale livet. Han påpeker at det viktigste med den sosiale praksisen er at den knytter sammen diskursiv praksis med ikke-diskursive sosiale elementer. De sosiale elementene er uttrykk og

handlinger, som kan bli analysert på et overordnet nivå. I sosial praksis ligger alle konkrete handlinger som følger av diskursen, og som bidrar til å bekrefte den (Bratberg 2014).

Som nevnt er tekst, diskursiv praksis og sosial praksis i et gjensidig forhold. Bratbergs forståelse av Faircloughs tre-dimensjonale modell, er at *"...språket blir ansett for å være både konstituerende og konstituert: Vår forståelse av virkeligheten er ikke utelukkende styrt av en rådende diskurs, faktiske forhold kan også virke tilbake på den rådende diskursen"* (Bratberg 2014:44). Slik kan vi forstå at virkeligheten vår påvirker diskurs og motsatt, og legger derfor til rette for en sosial praksis som blir opprettholdt gjennom vår påvirkning.

Fortellinger er også knyttet til vårt språk på ulike måter, og kan skape en dominerende effekt for våre oppfatninger av fenomener. Her forklarer Grue at en dominant fortelling vil noen ganger mystifisere aspekter ved fenomener. Da vil kritisk diskursanalyse prøve å avdekke slike mystifiserte aspekter. Grue utdyper at det er ideologikritikk, hvor man belyser at historiske fortellinger kan forme vår oppfatning av det som er naturlig for oss (Grue m.fl 2011). *"Kritisk diskursanalyse kan bidra til å skille kategorier fra hverandre, og dermed også synliggjøre den historisk betingede siden av sammenfallet"* (Grue m.fl 2011:128). Slik kan vi forstå at kritisk diskursanalyse kan hjelpe oss i å forstå hvordan det som er naturlig for oss, kan komme som et resultat av historie og dermed også hvordan kategorier kan skilles fra hverandre.

Kort oppsummert benytter Fairclough seg av en tre-dimensjonal modell for å forklare ideologiske premisser for ulik språkbruk. Ulleberg (2007:67) utdyper at den kritiske diskursanalysen legger til grunn at diskursiv praksis har en ideologisk karakter, ved at den har semantiske forhold som kan forandre maktforhold i samfunnet. Det vi tar for gitt er egentlig et resultat av både historie, politikk og sosiale faktorer, mener Fairclough (2003).

2.4.2 Foucaults tilnærming til diskursanalyse

Michael Foucaults tilnærming til diskursanalyse tar utgangspunkt for hvordan vår kollektive forståelse av et fenomen endrer seg over tid i arkeologien (Bratberg 2014). Hva som

defineres, er en sosial konstruksjon, mener Foucault. Dette er også kjernen i poststrukturalismen, hvor fenomen formes gjennom vårt språk.

Et sentralt punkt ved Foucaults tilnærming til diskursanalyse er maktbegrepet. Bratberg (2014) forklarer at ut ifra Foucaults syn er sannhet en form for lukking av rom for tolkning. Det vil si at når man gir referanseramme, vil andre tilhørigheter holdes nede. Diskursanalysen vil i så måte prøve å forstå denne meningsdannelsen og identifisere den gjennom å studere hvordan vi gir mening til våre omgivelser gjennom språket (Bratberg 2014). Hvordan vi skaper mening, har dermed betydning for våre omgivelser og hvilken meningsdannelse vi gir den.

Denne forståelsen av fenomener og meningsdannelse, finner man den kontinentale diskursteori av Laclau og Mouffe (Bratberg 2014). Laclau og Mouffe presiserer viktigheten av at mening er flytende og sosialt konstruert (ibid). Slik vil man også kunne analysere meninger som blir hegemoniske, og hvordan dette skjer. Bratberg (2014) redegjør for at kontinental diskursteori har vært knyttet til en politisk frigjøringsagenda; hvordan sannheter blir konstruert gjennom at noen blir holdt nede mens andre blir «normalen».

Et interessant perspektiv på en sosial konstruksjon av sannheter og meningsdannelser, gjør Bratberg (2014) når han forklarer at omgivelsene våre kan tolkes i det uendelige, og dermed blir også det å avdekke om det er sant langt viktigere enn hvordan man forholder seg til det. Et slikt motargument gjør at diskursanalysen har et vanskelig utgangspunkt da det kan være vanskelig å vite hva som er egentlig sannhet i tolkingen vår av omgivelsene. Bratberg (2014) presiserer dog at diskursanalysen ikke argumenterer mot at virkeligheten ikke kan avdekkes.

Foucaults maktbegrep er altså en annen fagtradisjon innenfor diskursanalyse som vektlegger en historisk analyse når man skal analysere samfunn, og at kunnskap vi tilegner oss er knyttet til makt. Makten produserer kunnskap, slik at kunnskap er et uttrykk for maktrelasjoner, og som legitimerer makten (Ulleberg 2007). Kunnskap er derfor sosialt konstruert. Denne formen for makt kan man igjen finne i diskurser (ibid).

2.5 Fremgangsmåte for diskursanalysen

Å skissere en fremgangsmåte for diskursanalysen er både hensiktsmessig og nødvendig, siden det finnes flere innfallsvinkler og det skapes et stort rom for tolkning, i den grad diskursanalysen er mer som et rammeverk enn en metodisk og teoretisk tilnærming. (Bratberg 2014; Neumann 2001; Grue m.fl 2011). Bratberg (2014) hevder at det ikke finnes én måte å gjøre en diskursanalyse på, og at det derfor er viktig å skissere en fremgangsmåte for hvordan man ønsker å gjennomføre en slik analyse.

Jeg ønsker å redegjøre for fremgangsmåten, slik at det blir en tydelig tilknytning til analysekapitlet, hvor metoden skal tas i bruk. Jeg skal starte med å trekke veksler på en tekstanalyse i hovedsak av Fairclough (2003) og Bratberg (2014), samt Jan Grue m.fl (2011) tilnærming til diskursanalyse. Deretter skal jeg utdype Faircloughs perspektiv på sosial og diskursiv praksis.

Starten for å gjennomføre en kritisk diskursanalyse er å velge hvilke tekster man ønsker å undersøke. Her er det også relevant å tenke over hvilke definisjoner man skal benytte seg av, og hvilken innvirkning det har på det fenomenet man skal analysere. Ulike faktorer knyttet til det valgte fenomenet er det også relevant å ta med, for å belyse det på en hensiktsmessig måte.

Utgangspunktet til en diskursanalyse er ut ifra min forståelse at tekst og samfunn påvirker hverandre gjensidig. Tekst er dermed en sentral del når man skal gjennomføre en slik analyse. Fairclough (2003) redegjør for at tekster er en del av et større bilde, og at mennesker samhandler både skriftlig og muntlig innenfor en sosial hending; ”*..people do these things in the process of meaning-making in social events which includes, making texts*” (Fairclough 2003:27).

Jeg forstår kritisk diskursanalyse som en retning innenfor diskursanalyse som beror seg på de samme premissene, men som konsentrerer seg om å avdekke samfunnsforhold gjennom å analysere tekst. Tekster kan uttrykke politiske grunnholdninger, og skaper dermed en

forbindelse mellom tekst, politikk og ideologi samt er en del av en større prosess både historisk og samfunnsmessig (Grue m.fl 2011).

Språk er som tidligere nevnt en viktig del av diskursanalysen, og jeg ønsker dermed å starte med en tekstanalyse av asylbarn-saken jf. Fairclough, Bratberg, med fokus på datamaterialet i de tre utvalgte case-studiene. Jeg skal trekke veksler på tekstanalyse-tilnærmingen til Bratberg (2014), hvor jeg har skissert fem aspekter som jeg anser som hensiktsmessige for tekstanalysen:

- Forfatter av tekst
- Under hvilke betingelser
- Hvem er det myntet på
- Hvilket budskap
- Hvilke definisjoner blir brukt

(Bratberg 2014:41)

Med disse aspektene søker jeg etter å kunne analysere tekstene i sin helhet og hva disse uttrykker. Jeg søker også etter å kunne undersøke meningen bak tekstene, som Fairclough (2003) blant annet legger vekt på i en tekstanalyse. Man kan dermed sette disse funnene inn i den større konteksten asylbarn-saken er en del av, og analysere de skisserte diskurser den inngår i.

Grue m.fl (2011) fremhever at definisjoner i tekster kan vise oss hva man må forholde seg til når det gjelder det aktuelle fenomen. I asylbarn-saken kan man gjennom tekstanalysen undersøke definisjoner brukt i datamaterialet som kan si noe om hvilke forutsetninger offentlige myndigheter må forholde seg til. Etter en tekstanalyse, mener Grue m.fl (2011), at man kan synliggjøre perspektiver, og vise hvordan språklig fremstillinger ikke alltid er nøytrale. Hva individet uttrykker og hva samfunnet uttrykker kan ofte være ulikt.

Videre skal jeg trekke veksler på Fairclough (2003), Neumann (2001), Grue m.fl (2011) og Bratberg (2014) sine delvis ulike perspektiver på den sosiale og diskursive praksis. Her vil jeg

legge vekt på hvilke diskurser som trekkes inn i asylbarn-saken og hvordan disse blir opprettholdt i asylbarn-saken. I tillegg vil jeg fokusere på den konteksten asylbarn-saken og de tre case-studiene inngår i.

Et fokus på det ytre, er et resultat av at kritisk diskursanalyse er beslektet med en hermeneutisk metode, hvor man går nærmere inn på hvert objekt, men samtidig tar et steg tilbake og studerer helheten. Asylbarn-saken er en del av en nasjonal politisk debatt, som er interessant å fokusere på når vi snakker om hvilke diskurser som inngår i saken. Da tar vi et steg tilbake, og kan analysere diskurser i lys av den politiske debatten.

Som nevnt tidligere, krever diskursanalysen en form for fortolkningsprosess. Alt av funn i tekstanalysen, diskursiv og sosial praksis må fortolkes gjennom ord og uttrykk. Det kan ha stor innvirkning på vår oppfattelse av virkeligheten (Grue m.fl 2011). Det kan også gi uttrykk for ideologiske posisjoner og politiske konflikter.

2.6 Validitet og reliabilitet

Begrepene validitet og reliabilitet er ofte assosiert med kvantitativ forskning. Det er likevel viktig å problematisere rundt begrepene i kvalitativ forskning, for å kvalitetssikre forskningsprosessen. Forskeren må være sikker på at informasjonen som er hentet inn er pålitelig, samt at opplysningene har gyldighet (Løvrød m.fl 2011:13).

Validitet omhandler gyldighet mens reliabilitet betyr pålitelighet eller troverdighet. Diskursanalysen har utfordringer når det kommer til strengt definerte kriterier for validitet og reliabilitet (Bratberg 2014:53). Hovedutfordringen når det gjelder validitet ligger i at diskursanalysen ikke gir grunnlag for et klart avgrenset kausalforhold, og heller ikke generalisering til en definert populasjon (ibid.).

Bratberg (2014) mener at det man bør legge vekt på i diskursanalysen når det gjelder validitet er gyldighet i bred forstand. Han mener det må gis klar fremstilling av tolkning og

implikasjoner som følger av denne. Det er også viktig å presisere hvilke dokumenter som undersøkes og hvilke analytiske verktøy man skal ta i bruk. Et siste viktig aspekt, mener Bratberg (2014:53), er å redegjøre for hvordan tekstene leses samt å bruke tilstrekkelig med sitater for å eksemplifisere funnene.

Reliabilitet, eller etterprøvnbarhet, gir også utfordringer i diskursanalysen. Bratberg (2014) redegjør for at måten tolkningen gjennomføres på og hvilke tekster denne bygger på, kan by på utfordringer når det kommer til tema hvor det er et nesten ubegrenset datamateriale. Hvilke tekster man skal inkludere blir i så måte vanskelig for forskeren. Her mener Bratberg at man bør velge tekster som gjenspeiler mangfoldet så mye som mulig.

De nevnte utfordringene knyttet til validitet og reliabilitet, gjør det dermed viktigere å presisere hvordan man skal gjennomføre diskursanalysen og hvilket materiale man velger å bruke. Her ønsker jeg først å vise til kapitlet om fremgangsmåte for diskursanalyse og valg og avgrensinger i oppgaven. I disse to kapitlene har jeg eksplisitt redegjort for hvordan jeg skal gjøre en diskursanalyse samt hvilket datamateriale jeg skal bruke i henhold til casene. Med disse kapitlene skal jeg forsøke å møte utfordringer knyttet til validitet.

Jeg skal også forsøke å løse utfordringene knyttet til reliabilitet, ved å velge et datamateriale som er lite, men samtidig representerer mangfoldet i asylbarn-saken. Man åpner dermed for at man kan tolke mye ut ifra en liten samling av materiale (Solheim 2012). Da kan man sikre at forskere kommer frem til samme konklusjon. Jeg skal også bruke sitater og hente mye ut ifra datamaterialet inn i analysen, både i tekstanalysen og den diskursive og sosiale praksisen.

2.7 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg gjort rede for diskursanalyse som metodisk og teoretisk tilnærming i oppgaven. Jeg har belyst ulike perspektiver innenfor diskursanalysen, ved Faircloughs kritiske diskursanalyse og Foucaults maktbegrep. Jeg har også redegjort for den metodiske og teoretiske fremgangsmåten som skal knytte seg til analysekapitlet. I tillegg har jeg drøftet

validiteten og reliabiliteten for oppgaven for diskursanalysen som metodisk og teoretisk tilnærming i oppgaven og hvordan jeg skal løse utfordringer knyttet til det.

3 Asylbarn – tre case

I dette kapitlet skal jeg presentere datamaterialet for casene som vist i innledningskapitlet. Først skal jeg redegjøre for en tidslinje i asylbarn-saken, med en oversikt over antall asylbarn-saker publisert for hvert år siden 2011. I de neste tre delkapitlene skal jeg redegjøre for hvert enkelt case samt tilhørende datamateriale og observasjoner. Jeg skal dele inn datamaterialet i to kategorier, rettsprosess og engasjement.

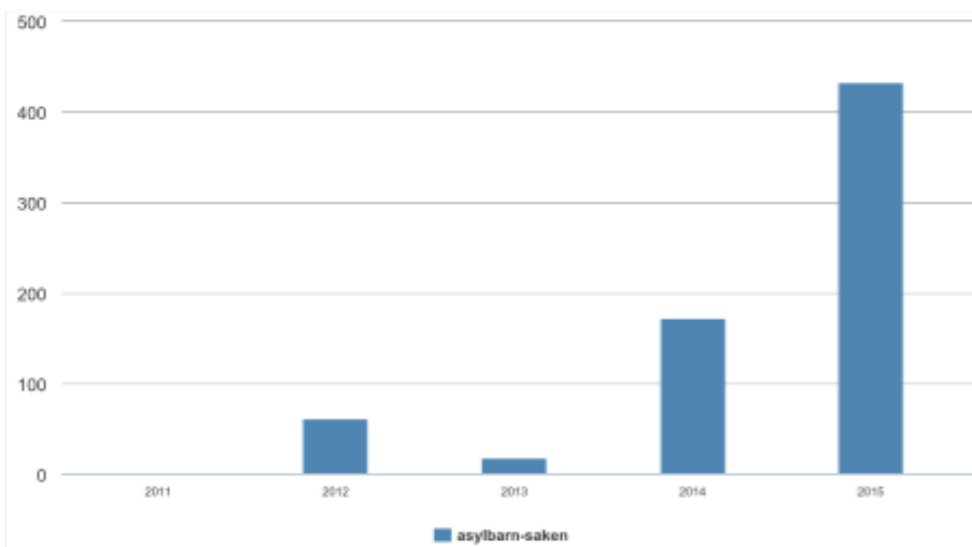
3.1 Tidslinje i asylbarn-saken

Å presentere en tidslinje er hensiktsmessig for å få en oversikt over omfanget av saker om asylbarn-saken i media, og spesifikke årstall som kan knyttes til hendelser som skjedde politisk som kan ha innvirkning på saken. Jeg har tatt utgangspunkt i at tidsperioden for asylbarn-saken kan spores tilbake til 2011, da debatten for alvor blusset opp igjen med flere asylsaker og fordi de utvalgte casene ble mest dekt i dette tidsrommet.

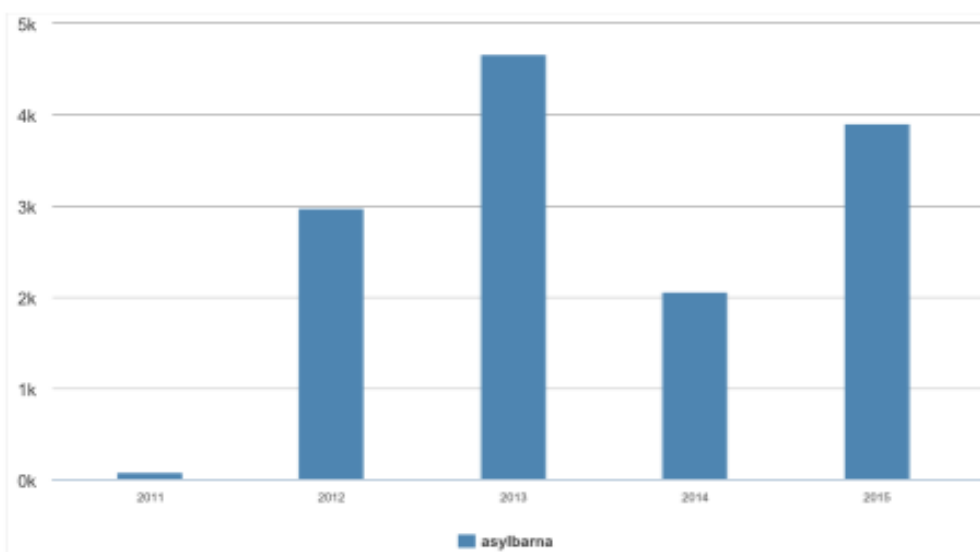
Ved å søke i databasen Retriever (ATEKST) kan man finne estimat for når saken nådde ”toppen”, altså når det ble mest skrevet om den. Søkeordene jeg har brukt er ”asylbarn-saken”, ”asylbarna” og ”lengeværende asylbarn”. Ved å bruke flere søkeord kan man få en bedre oversikt over deknningen over tid. Tidsperioden jeg har satt er fra 01.01.2011 til 31.12.2015.

Dekning over tid, 684 totalt: asylbarn-saken

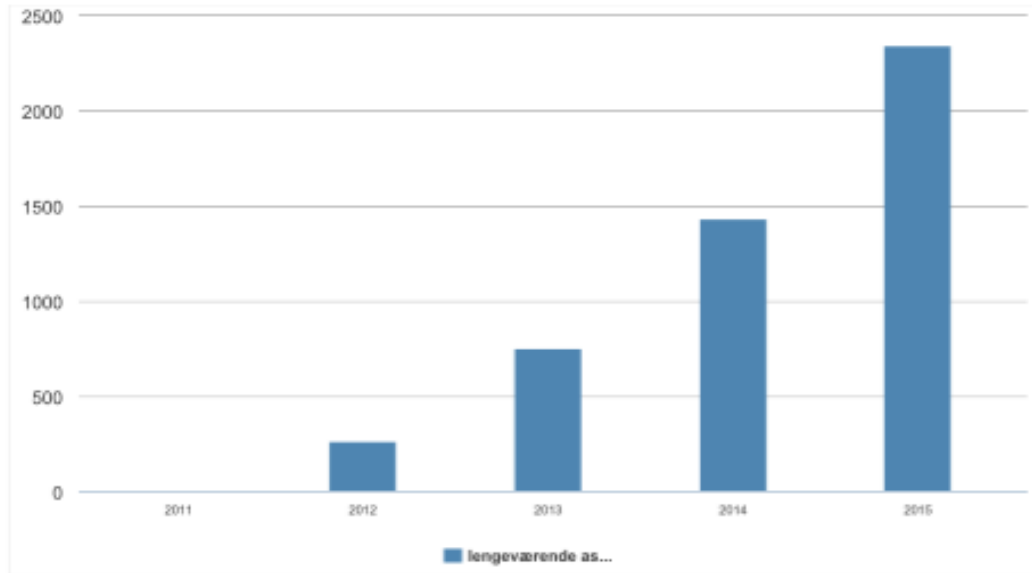

Dekning over tid, 13691 totalt: asylbarna

Dekning over tid, 4796 totalt: lengeværende as...

De tre søylediagrammene gir oss en pekepinn på når de aktuelle ordene ble dekt av media over tid per år. Det første diagrammet viser dekningen av ordet ”asylbarn-saken”. Her viser det at det ble dekt mest i 2015, mens det i 2011 ble det dekt minst. Det interessante er likevel at asylbarn-saken ble omtalt mer i 2012 enn i 2013. Det kan være ulike årsaker til dette, men man ser tendensen til at det generelt økte fra og med 2012 og til 2015.

Det andre søylediagrammet viser hvor ofte ordet ”asylbarn” ble dekt over tid per år. Her viser søylediagrammet en stor dekning av ordet generelt, med topper som i 2013 og 2015. Her er det også en mye større dekning for årene 2012-2015 enn i søkeordet ”asylbarn-saken”. Årsaken kan være at asylbarn er et forholdsvis generelt ord som kan appellere til flere enn kun asylbarna i asylbarn-saken.

Det siste søylediagrammet viser ordet ”lengeværende asylbarn” dekning over tid per år i media. Her ser vi et stigende diagram, med start fra 2012 og økende til hvert år frem til 2015.

Ordet ”lengeværende asylbarn” sin stigende økning i mediedekning fra 2012-2015 kan sees i sammenheng med økende interesse og engasjement for asylbarnas situasjon i Norge. Det kan gi oss en pekepinn på at det jevnt over er en viss dekning med saker som omhandler asylbarn. Hva som får oppmerksomhet varierer en del mellom årene. Det kan være en indikasjon på at det er et sakskompleks som har hatt oppmerksomhet over tid og vært en del av politisk debatt.

3.2 Innhenting av datamateriale for case-studie

Ved innhenting og utvalg av datamateriale har jeg benyttet meg av søk i databasen Retriever (ATEKST). Denne databasen tilbyr Skandinavias største digitale nyhetsarkiv, og er dermed en pålitelig kilde til datamateriale. Ved hvert case har jeg valgt ut avisartikler på bakgrunn av geografisk tilhørighet til hvert case. Det vil si at jeg har valgt ut lokalavisers avisartikler som jeg så har kategorisert i en tidslinje for hvert case.

Søkeordene jeg har brukt er individuelt rettet mot hvert case. I all hovedsak har jeg brukt asylbarnas navn i søkeordene. Det har gitt en stor mengde datamateriale, som jeg så har silt ut til å dekke deler av sakens helhet for å plassere det i tid. For at belysningen av hvert case ikke skal være for rigid vil denne tidslinjen variere noe individuelt. Det vil si at jeg tar med enkelte endringer i hvert case, dersom case tar en annen retning som kan være av interesse å analysere.

Den første casen jeg skal presentere er saken om Yalda Bahadori fra Tromsø. I neste delkapittel skal jeg redegjøre Nathan Eshete-saken i Bergen. Det siste delkapitlet omhandler Shaimaa Yusuf. Alle disse inngår i konteksten i asylbarn-saken. Ved hvert case vil det blir presentert datamateriale og observasjoner tilknyttet det.

3.3 Case: Yalda Bahadori

Casen omhandler saken til Yalda Bahadori. Hun vokser opp i Norge, nærmere bestemt Tromsø, sammen med sine foreldre. Som et av mange lengeværende asylbarn i Norge, lever hun en uviss fremtid i Norge. Likevel integreres hun i den norske skolen, og lærer dermed norsk språk, og får venner. Yalda blir en del av det norske samfunnet.

Familien søker asyl i Norge for første gang i 2005. To år senere får de avslag på asylsøknaden, og de har dermed ikke grunnlag for beskyttelsesbehov. Yalda blir et asylbarn i norske myndigheters forstand. I 2012 får familien endelig avslag på asylsøknaden. Kampen hennes for oppholdstillatelse starter.

Familien stevner UNE for retten for å omgjøre vedtaket om endelig avslag på asylsøknaden. Begrunnelsen er at Yalda har nær tilknytning til Norge. I tillegg betyr avslaget at familien vil splittes opp. Moren er fra Moldova og faren er fra Afghanistan, og dermed vil barnet bli skilt fra en av foreldrene. 17. august faller dommen i tingretten, hvor det levnes ingen tvil om at vedtaket må kjennes ugyldig. Begrunnelsen til tingretten er at UNE ikke har tatt hensyn til barnets beste.

UNE anker imidlertid til lagmannsretten et par dager før ankefristen går ut. Samtidig arbeider UNE med et nytt utvisningsvedtak for familien, som blir presentert i april 2013. Siden det første utvisningsvedtaket skulle komme for lagmannsretten, og det nye blir presentert måneder etter, bestemmer Regjeringsadvokaten at ankesaken må trekkes på bakgrunn av at UNE sitt nye vedtak inneholder ny informasjon.

I august opprettholder Høyesterett lagmannsrettens beslutninger, som betyr at familien på ny må stevne Staten for tingretten. Samtidig har ikke familien oppholdstillatelse i Norge, som betyr at de kan bli kastet ut av landet når som helst. Rundt juletider får familien på nytt medhold i tingretten om at vedtaket må kjennes ugyldig. Tingretten mener utkastelsesvedtaket strider mot FNs barnekonvensjon, og mener at de må få oppholdstillatelse i Norge på humanitært grunnlag.

16. desember 2013 anker UNE dommen på nytt. UNE begrunner anken med deres beslutningstakers rett og plikt til å gjøre skjønnsmessige avveininger, og dermed hva som regnes som tungtveiende innvandringsregulerende hensyn. Samme år er det også et regjeringsskifte i Norge. Høyre og FrP går etter valget i september i en samarbeidsregjering med støttepartiene, Venstre og KrF. Et av de viktigste områdene er asylpolitikken, hvor det er bred enighet om å mykne opp regelverket.

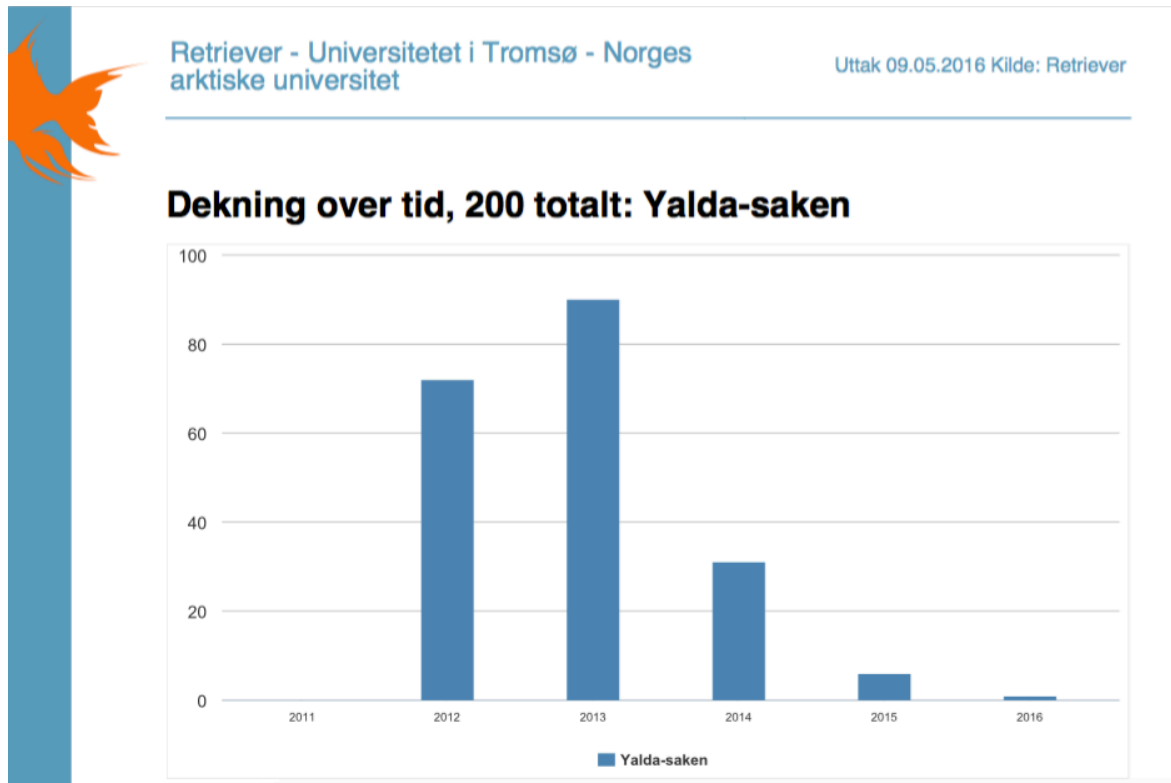
Det blir dermed fremmet et forslag om en engangsløsning for asylbarna i mai 2014 (Høring 2014). Det vil si at lengeværende asylbarn kan få oppholdstillatelse dersom visse vilkår er oppfylt. Yalda oppfyller disse vilkårene, og blir dermed det første asylbarnet som blir omfattet av det nye regelverket. UNE uttalte at de ikke anket til lagmannsretten fordi Yalda ville, på bakgrunn av tiden som er gått, fått oppholdstillatelse uansett.

For mange er dette den første seieren for lengeværende asylbarn. Det viser likevel et problematisk sprik mellom skjønnsmessige vurderinger fra myndighetenes hold og barnets beste. I ettertid har flere uttalt at bakgrunnen for at UNE anket dommen to ganger fra tingretten, er fordi man mener at det kan skape presedens for andre lengeværende asylbarn.

Yalda-saken viste også et sterkt engasjement i samfunnet for lengeværende asylbarn. Tidslinjen har vist at asylbarn-saken var på ny et hett tema fra omkring 2011, og ledet til flere nasjonale debatter omkring temaet. Det sterke engasjementet for Yalda-saken ble vist gjennom nasjonale og lokale markeringer. Det ble opprettet en støttegruppe for Yalda og hennes familie, hvor de organiserte pengeinnsamling for å dekke advokatutgifter. Flere lokale politikere, inkludert den tidligere Tromsø-ordføreren, Jens Johan Hjort, uttalte seg kritisk til regelverket som satte barnas situasjon i fare. Yalda ble i 2014 kåret til årets nordlending av lokalavisen Nordlys.

3.3.1 Datamateriale i Yalda-case

Datamaterialet vil bli presentert i to kategorier, rettsprosess og engasjement. For å få en oversikt over omfanget av Yalda-saken, er det hensiktsmessig å se på et søylediagram av mediesaker om saken dekt over tid.

3.3.2 Rettsprosess

Rettsprosessen for Yalda-saken er en omfattende prosess. Den inkluderer også en politisk prosess omkring de lengeværende asylbarna. Den rettslige prosessen er fra 17.august 2012 til og med 8.september 2014, noe som inkluderer et svært omfattende materiale. Det jeg har valgt å legge vekt på er de åtte viktigste hendelsene i rettsprosessen, i Yalda-saken. Det kan vise oss en helhetlig dekning av asylbarn-saken, og kan gi et viktig analytisk datamateriale senere i analysen.

For å gjøre det oversiktlig, vil jeg organisere artiklene kronologisk med start fra og med 17.august 2012. Det er totalt syv artikler som tar sikte på å dekke hele rettsprosessen og

Yaldas sak. De siste artiklene er avgjørende for utfallet av hennes sak, og samtidig for asylbarn-saken som en helhet.

1) ”*Fakta og feil om Yalda-saken*” (Nordlys 2012a)

Informasjonssjefen i UNE, Bjørn Lyster, publiserte et leserinnlegg i Nordlys i etterkant av ankesaken mot Yalda og familien. Bakgrunnen for artikkelen er det han mener er en feilaktig informasjon knyttet til deknningen av Yalda-saken. Han mener deknningen av saken inneholder ”*en blanding av feil og fakta*”, som han nå vil sortere ut. Ved å vise til ord som ny usikkerhet og lang behandlingstid knyttet til asylbarn-saken, mener han det gir et bilde av UNE som somler med saken.

Han starter med å utdype riktige fakta omkring rettsprosessen i Yalda-saken. Han påpeker at ”*Den årelange oppholdstiden etterpå har kommet fordi de påbegynte et ulovlig opphold heller enn å forholde seg til avslagene de har fått*” (Nordlys 2012a). Altså begrunner han lang saksbehandlingstid ved at de ikke har forholdt seg til regelverket. Likevel forklarer han hva et omgjøringsvedtak er, et vedtak familien har benyttet seg av.

Videre redegjør han for deler av rettsprosessen i en asylbarn-sak, ved at ny informasjon som barns tilknytning til landet selv om det innebærer ulovlig opphold, kan føre til at man får bli likevel. Han går så i detaljer spesifikt inn på Yalda-saken, hvor man på et møte tok stilling til omgjøringsvedtaket som familien sendte inn. I møtet ble det enstemmig vedtatt at de innvandringsregulerende hensynene skulle veie tyngre enn Yaldas tilknytning til Norge.

Lyster forklarer også at de fikk medhold i tingretten vedrørende dette punktet, men fikk likevel ikke medhold i dommen fordi UNE ikke har forsvarlig utredet familiegjenforening da foreldrene er fra Moldova og Afghanistan. Han opplyser at UNE er uenig i dette og det er grunnen til at de anker dommen fra tingretten.

Avslutningsvis forklarer han på nytt at for barnets beste er det isolert sett best å la de bli i landet. Men at man må veie det opp mot innvandringsregulerende hensyn som kan variere fra sak til sak. Til slutt utdyper han i detaljer at i Yaldas-sak ”..inngår at foreldrene gjennomgående har unnlatt å forholde seg til vedtak truffet av utlendingsmyndighetene i flere europeiske land, at de har oppgitt forskjellige identiteter, at de har oppgitt forskjellige asylgrunnlag og at de dermed bevisst har vanskeliggjort utlendingsmyndighetenes arbeid” (Nordlys 2012a).

2) ”Yalda-saken og den ynkelige Utlendingsnemnda” (Nordlys 2012b)

Leserinnlegget er skrevet av fylkesleder i Fagforbundet i Tromsø og medlem i støttegruppa for Yalda, og er et svar til informasjonssjef i UNE. Leserinnlegget omhandler Yalda-saken og UNEs behandling av henne som et lengeværende asylbarn. Hun stiller seg kritisk til uttalelsene fra informasjonssjefen i UNE, og mener nemnda er ”ynkelig”.

I leserinnlegget problematiserer hun det faktum at UNE uttaler seg spesifikt og i detaljer om Yalda-saken, og hun forklarer at ”Det er nesten så man ikke tror sine egne øyne når UNE på denne måten går ut og trykker den lille familien enda mer ned i avgrunnen” (Nordlys 2012b). Et slikt sterkt uttrykk vitner om en klar motstand mot UNEs håndtering av saken, samt hvordan uttalelsene i media gir familien et kriminelt stempel.

Hun mener at UNE fremstiller omgjøringsanmodningen som familien har sendt, som illegal og kriminell. Her påpeker hun at ”alle ville gjort det”, og trekker frem at selv menneskene i UNE ville nok gjort det dersom det var en sjanse for å kunne få bli i landet. Hun trekker frem at det er 450 lengeværende asylbarn i Norge, og hvor foreldrene er minst like gode som alle andre og at de ønsker det beste for barna – nemlig å få opphold i landet.

Et vesentlig punkt er at forfatter av leserinnlegget mener at UNE fremstiller Yalda-saken som unyansert. Hun trekker frem at ”som borgere i et demokrati er vi ansvarlige for å holde oss orientert om virkeligheten. Jeg synes ikke UNE bidrar til dette i sin unyanserte fremstilling her” (Nordlys 2012b). UNE fremstilte familien slik at de har oppgitt feil identitet, selv om de

ble trodd av tingretten på det punktet. Forfatteren av leserinnlegget mener det heller hadde vært interessant å la media ta tak i ”ukulturen” i UNE.

Avslutningsvis presiserer hun at man fortsatt skal legge politisk press på UNE for barnets beste. Hun mener at forhåpningene til stortingsmeldingen ”Barn på flukt” ikke ble slik man forventet. Her påpekes det at å legge til grunn barnets beste er den viktigste saken, og som hun hevder UNE nekter å bruke. Det legges også til at dette skal gjelde for alle de 450 lengeværende asylbarna.

3) ”*Et norsk asylbarn*” (Nordlys 2012c)

Artikkelen er publisert i bladet Nordlys i forbindelse med nyhetsåret 2012, en oppsummering av året. Yalda-saken er trukket frem som en hovedsak, med en egen side i avisen. Bakgrunnen for artikkelen er den seneste utviklingen i saken. Yalda og hennes familie får endelig avslag på sin asylsøknad, og stevner staten for retten. Her får familien medhold, men UNE anker denne dommen.

Artikkelen reflekterer rundt Yaldas situasjon i Norge, et lengeværende asylbarn som risikerer å bli kastet ut av landet og samtidig får familien splittet opp. Moren sitt hjemland er Moldova, mens faren er fra Afghanistan, og dermed skal Yalda sendes til Moldova med sin mamma. Journalisten trekker frem Yaldas tilknytning til Norge, og Tromsø; ”*Hun går på skole her, snakker tromsøværing – og er norsk*” (Nordlys 2012c)

I artikkelen får vi kjennskap til Yaldas sak gjennom journalistens perspektiv – et menneskelig perspektiv. Journalisten forklarer at tidlig i januar 2012 visste hun ikke hvor stor saken skulle bli, eller hvor mange som skulle engasjere seg i denne. Det skulle vise seg at flere støttet kravet om at Yalda måtte få bli i landet. Etter at familien fikk medhold i tingretten, fikk de beskjed om dagen før ankefristen gikk ut at UNE ville anke dommen.

At UNE anker saken mener journalisten ikke er uventet. Hun konstaterer at UNE er redde for at dersom Yalda får bli, vil det føre til at de andre 450 barna i samme situasjon også får oppholdstillatelse i landet. En slik problematikk er interessant, og viser at prosessen er langt mer kompleks. I tillegg belyser journalisten framtidsutsiktene for asylbarn-saken; ”*Utfallet av saken til Yalda og de andre barna, vet vi ikke ennå. Denne typer saker kan det lett gå prestisje i, og staten er en mektig motpart.*” (Nordlys 2012c). Det kan tyde på at asylbarn-saken blir løftet frem som en nasjonal sak, som blir viktig fremover.

Avslutningsvis påpeker journalisten at Yalda-saken har lært befolkningen både i Tromsø og Norge om situasjonen for de lengeværende asylbarna. Hun trekker frem at Yalda er et ansikt utad til alle de andre vi ikke kjenner. Det viser oss hvilken posisjon denne saken har fått, nemlig en bred medie-dekning, som har stor påvirkningskraft. Yalda-saken har skapt et bilde og en ramme for hvordan situasjonen for lengeværende asylbarn er.

4) ”Høyesterett: Yalda og foreldrene må stevne staten på nytt” (Nordlys 2013c)

Inntil nå har UNE brakt på banen ny informasjon og gjør således en nytt vedtak i Yalda-saken. Dermed mener de at saken Yalda og familien vant i tingretten må heves, og at de må på nytt eventuelt må stevne staten. Dette har familien anket til lagmannsretten, som opprettholder UNEs vedtak om at ankesaken må avvises. Advokaten til familien har etter dette anket kjennelsen til Høyesterett.

I nyhetsartikkelen fremgår det at Yalda-saken nå har tatt en ny vending. Høyesterett opprettholder Lagmannsrettens vedtak om at ankesaken avvises. Det vil si at familien på nytt må stevne staten for retten, på grunnlag av det nye vedtaket av UNE som foreligger. Talspersonen i støttegruppen til Yalda forteller at familien tar dette tungt og at kostandene for en ny rettsrunde betyr at det må samles inn mer penger.

Talspersonen i støttegruppa forteller også at familien nå risikerer å bli sendt ut av landet, fordi ankesaken falt bort. Hun stiller også spørsmål ved når politikere skal engasjere seg og gripe

inn i Yalda-saken. Avslutningsvis forteller hun at støttegruppa skal ha et hastemøte i forbindelse med den nye kjennelsen fra Høyesterett.

5) ”Staten har utsatt tvangsutsendelse av familien – håp for Yalda” (Nordlys 2013d)

Vi har nå kommet et steg videre i rettsprosessen for Yalda. Avisartikkelen opplyser om at den nye blå-blå regjeringen går inn for en engangsløsning for lengeværende asylbarn under visse vilkår. Det betyr at Yalda og hennes familie kan bli omfattet av denne engangsløsningen, og dermed kan få bli i landet. Advokaten til familien, Arild Humlen, øyner håp for familien, men kan samtidig ikke love noe. Staten har nå inntil videre utsatt utkastelsesvedtaket om tvangsutsendelse, og advokat Humlen forteller at det normalt stanses for å få på plass et avklart regelverk.

Talsperson for støttegruppen for Yalda er representert i artikkelen og uttaler at de fortsatt jobber både juridisk og politisk for å få henne og familien til få bli i landet. Hun forklarer at beskjeden om at Staten har utsatt tvangsutsendelse gir umiddelbar trygghet, noe som beskriver hvor mye det betyr for Yalda og hennes familie. Saken skal tilbake til tingretten etter å ha gått gjennom hele rettsapparatet, og vil bli avgjort 12.-13.november.

Samtidig befatter artikkelen seg med ”politisk lettelse”, hvor støttepartiene KrF og Venstre uttrykker tilfredshet med løsningen for lengeværende asylbarn. De forteller til avisen at løsningen sikrer sterkere vektlegging av barnas situasjon. De bruker med andre ord politisk endring som en viktig betingelse for at lengeværende asylbarn skal kunne bli i landet. Det blir understreket ved uttalelsen om at ”*den nåværende regjeringen forsøk på å styre barnas rettigheter ikke hadde rettslig vekt, og man trenger en lovendring som domstolene er nødt å ta hensyn til*” (Nordlys 2013d).

6) ”Yalda er mer norsk enn andre flerkulturelle elever i klassen” (Nordlys 2013e)

Artikkelen er skrevet på bakgrunn av den nye rettssaken i tingretten etter at familien på nytt måtte stevne staten for retten, etter at UNE fattet nytt vedtak i saken. Her belyses rettsprosessen i tingretten, med vekt på involverte aktører i retten.

Artikkelen omhandler rettssaken mot utlendingsmyndighetene, og hvor flere aktører i saken uttaler seg i media. I retten hadde læreren til Yalda stilt som vitne, og hun forteller at Yalda er et godt integrert barn i det norske samfunnet. En annen aktør forklarer at Yalda har blitt norsk, med mange venner. Det går også frem av artikkelens overskrift at det er et viktig perspektiv i saken.

Hovedpunktet i rettssaken er å påvise at det er for barnets beste om hun får bli i landet. I artikkelen belyses det at FNs barnekonvensjon om barnets beste er sentralt i retten, og dermed er det naturlig å vise hvilken tilknytning Yalda har til Norge. Det kommer også frem at Yalda kan få psykiske problemer av å bli sendt ut av landet, og rettsprosessen som har vart i over ett år kan også virke inn på hennes psykiske situasjon.

7) ”Yalda får bli” (Nordlys 2014a)

Etter over to år i rettsrunder med UNE, får Yalda og hennes familie endelig bli i Norge. Det fremgår av artikkelen at UNE har gitt opp utvisningskravet. Det skjedde på bakgrunn av engangsløsningen fra samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene og støttepartiene. Venstres storingsrepresentant uttaler at de er glade for at Yalda får bli med engangsløsningen, men mener likevel dette ikke er en optimal løsning for lengeværende asylbarn.

Ordfører og andre kommunepolitikere uttaler lettelse over at saken nå er ferdig. Støttegruppen uttrykker også glede over at Yalda nå får bli, og takker lokalbefolkningen for støtte. De har klart å samle inn over 100.000 kr for saksomkostninger, og takker alle for hjelpen med det. Yalda selv forklarer at hun er ganske glad selv om det har vært mange skuffelser i løpet av prosessen (Nordlys 2014a).

3.3.3 Engasjement

Et sterkt engasjement for asylbarn-saken ble et faktum i Yalda-saken. Hennes historie berørte mange, og det ble viste misnøye med vedtakene som ble ført mot lengeværende asylbarn. Yalda-saken ble en stor del av mediebildet, spesielt for lokalsamfunnet i Tromsø. Det lokale engasjementet resulterte i en opprettelse av en støttegruppe for Yalda. Støttegruppen arrangerte lokale og nasjonale markeringer, og startet også pengeinnsamling for advokatstøtte til Yalda og hennes familie.

Hovedformålet var å omgjøre vedtaket for utkastelse av Yalda og hennes familie. Et sterkt opprør ville også legge press på politikere, både i kommunen men også til den norske regjering. 3.november 2014 avsluttet støttegruppen det formelle støttegruppearbeidet. Til Nordlys retter støttegruppen en stor takk til alle som har bidratt, og at både enkeltpersoner, organisasjoner og Tromsøs befolkning har vært avgjørende for at familien kunne få bli. Som et resultat av støttegruppen til Yalda, har de opprettet en ny støttegruppe med fokus på hjelp til alle lengeværende asylbarn i Norge.

1) ”*Folkeopprør for asylbarna*” (Nordlys 2013a)

Artikkelen omhandler en organisert nasjonal markering mot politikken som føres mot de lengeværende asylbarna. Med markeringen ønsker man å vise støtte til de 544 lengeværende asylbarna som kastes ut av landet. Bakgrunnen for markeringen er at det ble vedtatt at to av asylbarna i Norge ikke får bli. Det mener menneskene bak demonstrasjonen er i strid med stortingsmeldingen fra i fjor som skulle vektlegge barnets beste.

Hovedfaktoren i markeringen virker å være at Høyesterettsdommen fastslår at to av de 544 asylbarna ikke får oppholdstillatelse i Norge, og dermed at innvandringspolitiske hensyn går foran hensynet til barnets beste. Denne markeringen var den første markeringen siden man ble kjent med utkastelser av lengeværende asylbarn i Norge.

Støttegruppen for Yalda markerer sin støtte til denne saken. De mener at FNs barnekonvensjon skal ha forrang i saker som gjelder lengeværende asylbarn i Norge, og således få ny behandling av sin sak. Et annet medlem av støttegruppen mener at om man har vært lengre enn tre år i Norge, bør man få endelig oppholdstillatelse. Hun mener også at vi behandler de som annenrangsborgere, altså som en egen gruppe i Norge.

Markeringen fikk bred støtte. Artikkelen befestet seg med at det skulle arrangeres 22 markeringer i byer og tettsteder, hvor også organisasjoner og foreninger skulle være tilstede. Hovedformålet er ifølge lederen for støttegruppen til Yalda å komme raskt og bredt ut, uten å ha trukket noen spesielle konsekvenser overfor skoler som var invitert til markeringene. Det ble tatt opp i artikkelen at det kunne være problematisk å blande skole og politikk.

2) ”Fylte kirken i protest” (Nordlys 2013b)

Bakgrunnen for artikkelen er UNEs behandling av Yalda og andre lengeværende asylbarn. Artikkelen omhandler at både artister, diktere, aktivister og biskop sang ut for Yalda og andre asylbarn. De ønsker å rette oppmerksomheten mot den behandling lengeværende asylbarn har fått, ved å arrangere et kulturarrangement for asylbarna.

Fungerende biskop i Oslo utdyper at det er mange barn som fortsatt venter på en avklaring omkring oppholdstillatelse i Norge. Biskopen stiller spørsmålstegn ved om Norges fungerende velferdsstat vil risikere å påføre barna enda mer skade (Nordlys 2013b). Organisasjonen Redd Barna var også til stede, og uttalte at det er svært mange som venter på sin skjebne men at alle har en ting til felles som er at de skal ha beskyttelse fra FNs barnekonvensjon. De mener at rettighetene brytes hver dag i forbindelse med flere utkastelser av lengeværende asylbarn.

3) ”-Den beste beskjeden jeg har fått som ordfører” (Nordlys 2014b)

-”Ordfører Jens Johan Hjort besøkte i går familien Bahadori, og han var jublende glad for byens ferske tromsøværing” (Nordlys 2014b)

Bakgrunnen for artikkelen er at Yalda har fått endelig oppholdstillatelse i landet etter lange runder i rettsapparatet. Familien stevnet UNE for retten og fikk medhold i saken, men UNE anket dommen og tapte imidlertid i lagmannsretten. Samtidig fattet UNE et nytt vedtak for utvisning av Yalda og hennes familie måtte forberede seg på nye runder i rettsapparatet.

Ordfører Hjort forteller til avisen at det er den ”*hyggeligste beskjeden han har fått i sin ordførerperiode*” (Nordlys 2014b). Familien forklarer at det har vært en tung tid med lange rettsaker. Yalda har gruet seg til den siste rettsaken som avgjorde hennes fremtid i Norge. Familien ser frem til trygghet, og ønsker å takke alle som har støttet dem. Av de som trekkes frem er det støttegruppen, advokaten og ordføreren.

Bildet som er tatt i anledningen av artikkelen beskriver mye av situasjonen og de følelsene familien sitter igjen med etter at beskjed kom. Ordføreren sitter i midten mellom foreldrene til Yalda og smiler bredt. De slipper jubelen løs, i følge underteksten på bildet. Siden 2012 har familien vært i en kamp mot UNE etter at de fikk endelig avslag på asylsøknaden om oppholdstillatelse på humanitært grunnlag. Artikkelen understreker at familiens årelange kamp for å få bli i Norge er endelig avsluttet.

3.3.4 Observasjoner i Yalda-saken

Det er flere observasjoner i Yalda-saken som er av interesse, også for den senere diskursanalysen i oppgaven. Først og fremst finnes et bemerkelsesverdig stort omfang av datamateriale i form av nyhetsartikler og leserinnlegg. Det viser en omfattende og kompleks sak, hvor media kan forstås som en betingelse for opplysning og informasjon om Yalda-saken til lokalbefolkningen i Tromsø.

Media er ofte omtalt som den fjerde statsmakt, og det er ikke uten grunn. I forbindelse med at UNEs informasjonssjef uttaler seg i media, for å svare på det han mener er feilaktig dekning av media – tyder det på at media har en sterk rolle i å formidle budskap og sette dagsorden for viktige saker. Gjennom et medieperspektiv har Yalda-saken vist å være av allmenn interesse, og dermed kan man spore det tilbake til den enorme dekning av saken.

Media blir en arena for at lokale grupperinger kan uttrykke seg, i den grad man publiserer leserinnlegg hvor ønsket er å legge politisk press på politikere. Det følger av datamateriale i Yalda-saken at flere har uttalt at de ønsket å legge et stort press på norske myndigheter for å endre regelverket, slik at Yalda kan få bli i landet. I analysen vil det være hensiktsmessig å ta opp om media har spilt en rolle i å legge press på norske myndigheter for igangsettelsen av engangsløsningen som omfavnet Yalda.

Som det fremgår av forskningsspørsmålene i oppgaven ønsker jeg å se på prosessen tilknyttet asylbarn-saken og ulike sider ved denne prosessen, og hva som kjennetegner den. Kjennetegn for Yalda-saken kan i første omgang dreie seg om den sterke rollen media har hatt, og den kommunikasjon som har gjaldt; både ut til lokalbefolkning og politikere. Og spesielt hvordan disse aktørene har brukt media som er verktøy i kommunikasjonsprosessen.

Tar vi for oss den første kategorien rettsprosess, er det både innenfor en politisk, juridisk og en humanitær diskurs på bakgrunn av hvilke offentlige og lokale aktører som er involvert i saken og dets perspektiver som kommer til uttrykk. Yalda-saken kan dermed forstås å være en blanding av disse diskursene, men med fokus på enkeltmennesket. Den andre kategorien, engasjement, viser seg å være en stor del av Yalda-saken. Det fremgår av datamaterialet at en støttegruppe er dannet for Yalda, og sammen med lokalbefolkningen viser det et stort engasjement for sakens motstridigheter.

3.4 Case: Nathan Eshete

Nathan er født i Norge, og vokser opp i Bergen sammen med sin familie. Familien kom til Norge i 2001, etter å ha flyktet fra Etiopia. I 2011 får foreldrene til Nathan inndratt arbeidstillatelsen, og har derfor ingen muligheter for å kunne bli i Norge (NRK 2011). Familien får dermed endelig avslag på asylsøknaden av UNE etter omgjørelsesbegjæringer.

Begrunnelsen for det endelige avslaget på asylsøknaden er at Nathan ikke har sterk nok tilknytning til Norge, selv om han er født og har bodd i Norge hele sitt liv. De innvandringsregulerende hensyn skal tillegges større vekt enn hensynet til barnets beste, heter

det i vedtaket fra UNE. Noen måneder tidligere inngikk Norge og Etiopia en returavtale som tillot tvangsretur av asylsøkere med avslag på asylsøknaden i Norge. Familien får dermed beskjed om å returnere til Etiopia før 16.mai 2012. Nathan og familien anker vedtaket om avslag på asylsøknaden til tingretten.

I mars 2013 får Nathan medhold av tingretten. Begrunnelsen til tingretten er at hensynet til barnets beste ikke er forsvarlig utredet. Samtidig kan familien heller ikke sendes ut før det foreligger en rettskraftig dom. Dagen etter kommer beskjeden om at UNE ikke anker dommen, selv om de mener premissene for dommen er feil. De begrunner sitt valg med at de ville kunne gitt familien oppholdstillatelse etter den to år lange dommerbehandlingen av saken, samt hensynet til barnets beste. VG viser til at Nathan er det første asylbarnet hvor det forelå dom etter at Høyesterett i storkammer ga UNE medhold i sin praksis om å vektlegge innvandringsregulerende hensyn i asylbarn-saker (VG 2013a). Likevel fikk altså Nathan og familien oppholdstillatelse.

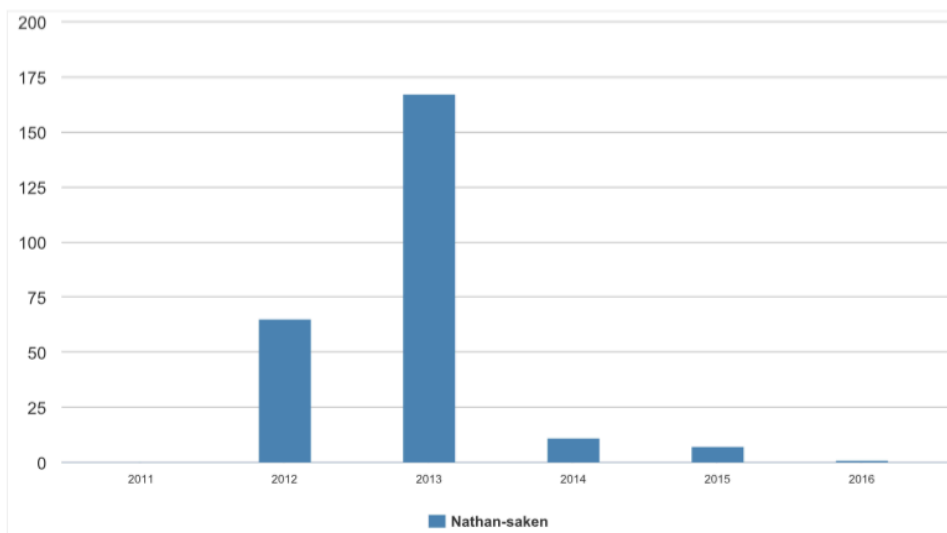
Nathan-saken er en del av asylbarn-saken i Norge, hvor asylbarn har oppholdt seg i landet i mer enn fire år uten oppholdstillatelse. Det er ikke kun den rettslige prosessen som preger saken til Nathan. Et bredt engasjement har vært en viktig og avgjørende faktor for Nathan-saken. Det ble opprettet en støttegruppe for Nathan og familien, hvor man organiserte markeringer i Bergen for å vise sin støtte. Også de lokale og nasjonale politikerne har uttalt seg i saken. Blant annet viste daværende ordfører, Trude Drevland, sitt engasjement da hun overvar saken i tingretten.

3.4.1 Datamateriale i Nathan-case

Datamaterialet vil bli organisert i to kategorier, rettsprosess og engasjement. Nedenfor er et søylediagram som viser mediedekningen over tid i Nathan-saken. Det gir et bilde over antall saker skrevet om saken per år.

Dekning over tid, 251 totalt: Nathan-saken

3.4.2 Rettsprosess

Jeg avgrensner rettsprosessen fra det endelige avslaget på asylsøknaden og frem til oppholdstillatelse i landet. Veien frem til oppholdstillatelse er forholdvis brokete, og det vil gjenspeile seg i datamaterialet. Jeg ønsker å trekke frem tre artikler som belyser rettsprosessen på en hensiktsmessig måte, fra 2012 til og med 2013.

1) ”*Nathan må ut*” (Bergensavisen 2012a)

Bakgrunnen for artikkelen er at Nathan og familien har fått endelig avslag på asylsøknaden. Etter at UNE vurderte saken deres på nytt, et såkalt omgjøringsvedtak, fikk de avslag. UNE har gitt familien en tidsfrist på frivillig å flytte ut av landet. Det fremgår av artikkelen at familien nå ønsker å gå til retten for å kjenne vedtaket til UNE ugyldig.

Artikkelen redegjør for at Norge nå har på plass en returavtale med Etiopia, slik at det er mulig å sende familien tilbake til hjemlandet. Støttepersonen for familien mener imidlertid at det er skuffende at familien må reise ut av landet før stortingsmeldingen ”Barn på flukt” blir publisert. Hun kjenner også til argumentasjonen til UNE i vedtaket mot Nathan, ved at de

legger til grunn de innvandringsregulerende hensynene over barnets beste. Hun viser til at flere organisasjoner inkludert Redd Barna og Norsk flyktningshjelp vektlegger barnets beste tyngre enn dagens praksis.

Statsminister per 2012, Jens Stoltenberg, tydeliggjør sitt syn på Nathans-sak. Han mener at det handler om rettferdighet ved å ikke gi amnesti til folk som ikke drar frivillig, mens de som reiser frivillig ikke får det i det hele tatt. Han gir tre grunner til å ikke gi amnesti; ”*At de som ikke har respektert et vedtak får bli, mens de som drar frivillig må ut, at Norge blir i dårligere stand til å ta imot de som skal være her og at det øker sjansen for at flere får opphold på falske premisser*” (Bergensavisen 2012a).

På den andre siden uttalte SVs gruppeleder i Bergen at Nathan skal bli i landet, og mener at UNE ikke håndhever FNs barnekonvensjon som Norge har ratifisert. Han holder fast ved kampen for Nathan og de andre asylbarna. I artikkelen kommer det frem at det er ca. 450 lengeværende asylbarn i Norge, som har vært i Norge i mer enn fire år, som venter på å bli sendt ut av Norge til et land de ikke kjenner til (Bergensavisen 2012a).

2) ”Enstemmig bystyre ber for Nathan” (Bergens Tidende 2012)

Bystyret i Bergen har blitt enstemmig enige om en uttalelse i Nathan-saken. Det opplyses om at et bystyre sjeldent blander seg inn i asylpolitikken, men mener at i denne saken har man et ansvar overfor sine borgere. I uttalelsen heter det at ”*Bystyre motsetter seg tvangsutsendelsen på det sterkeste*” (Bergens Tidende 2012). Bystyret mener at Nathan er en fullverdig bergenser, som må få bli i landet.

Gruppeleder for Høyre forklarer at de mener tvangsutsendelsen av Nathan og familien bryter med utlendingsloven. Hun henviser til at i utlendingsloven kan man få oppholdstillatelse på bakgrunn av en sterk tilknytning til riket eller at det foreligger sterke menneskerettslige hensyn. Derfor mener et enstemmig bystyre at Nathan og familien må få oppholdstillatelse, og at det er ”*maktpåliggende for bystyret å vedta den sterkeste formen for protest vi har muligheten til ..*” (Bergens Tidende 2012).

3) ”UNE anker ikke Nathan-saken” (Bergens Tidende 2013)

Som det fremgår av artikkelen anker ikke UNE dommen fra tingretten. Bakgrunnen til rettsprosessen er at UNE ga endelig avslag på asylsøknaden for Nathan og familien. Dermed valgte familien å stevne norske myndigheter for retten, for å kjenne utkastelsesvedtaket ugyldig.

Familien fikk medhold i tingretten. Begrunnelsen til retten var blant annet at hensynet til barnets beste ikke er forsvarlig utredet og avveid opp mot de innvandringsregulerende hensyn (Bergens Tidende 2013). Dermed kunne UNE anke dommen, men det fremgår av artikkelen at det valgte de nå ikke å gjøre. UNE redegjør for at de er uenig i dommen men mener at det er hensynet til barnets beste som gjør at saken ikke blir anket (Bergens Tidende 2013).

UNE-direktør forklarer at de kunne anket og fått medhold, men samtidig kunne de likevel endt opp med å gi oppholdstillatelse til familien på grunn av de to årene som har gått med til saksbehandlingen av saken. De er uenig med tingretten om at de ikke har forsvarlig vurdert og avveid barnets beste opp mot de innvandringsregulerende hensyn. Hun påpeker at dommen er så konkret at det ikke vil ha konsekvenser i andre saker.

Advokaten til familien, Arild Humlen, synes det er gledelig at UNE ikke anker dommen og at bestemmelsen kom fort. Han forklarer at han ikke vet om hans sak vil skape presedens for andre asylbarn, siden hans sak er knyttet opp mot spesielle premisser. Advokaten påpeker også at det må komme på plass et tydeligere og mer helhetlig regelverk, samt en praksis som samler alle asylbarna (Bergens Tidende 2013).

3.4.3 Engasjement

Engasjement er en stor del av Nathan-saken, og det er dermed hensiktsmessig å dra inn datamateriale som omfavner denne delen av prosessen. Jeg skal belyse engasjementet i tre

artikler som tar utgangspunkt i rettsprosessen i Nathan-saken. Disse vil bli belyst i kronologisk rekkefølge.

1) ”*Vil være i retten med Nathan*” (Bergensavisen 2012b)

Ordfører i Bergen, Trude Drevland, er intervjuet i forkant av rettsaken til Nathan hvor det skal avgjøres om utkastelsesvedtaket er ugyldig. Hun forklarer at hun ønsker å være til stede i retten for å vise en helhjertet støtte til Nathan under rettsaken. Det understrekes at dette ikke er et PR-stunt, men at gjennom sitt nærvær vise sin støtte for saken.

Drevland utdyper at ved å være tilstede tydeliggjør hun at Nathan er bergenser. Hun forklarer at det ville vært ”*blodig urettferdig å sende ham ut*” (Bergensavisen 2012b). Advokaten til familien understreker at det er fint å få støtte fra politisk hold og at det vises misnøye med håndhevelsen av barnekonvensjonen (Bergensavisen 2012b). Støttegruppen for Nathan uttrykker også glede over at ordføreren engasjerer seg i saken.

Det opplyses også at det vil organiseres en innsamling til støtte for Nathan og familien, samt at Norsk folkehjelp oppfordrer til å vise sin støtte gjennom å donere penger. Her vises et lokalt engasjement, og at norske foreninger ønsker å støtte en viktig asylbarn-sak.

2) ”*Bergen jubler for Nathan*” (Bergensavisen 2013)

Artikkelen belyser en felles glede over at Nathan fikk medhold i dommen, og utkastelsesvedtaket må derfor kjennes ugyldig. Kulturnæringen i Bergen er en av flere som uttrykker stor glede over dommen som nå har falt. Teatersjefen i Bergen uttaler overfor avisen at ”*respekten for menneskeverdet har seiret*” (Bergensavisen 2013). Lederen for Bergens næringsråd uttrykker stor lettelse over at Nathan nå får bli i landet.

Både representanter for Arbeiderpartiet, SV og Fagforbundet sier til avisen at det er en stor glede at utkastelsesvedtaket nå er kjent ugyldig. Det redegjøres for at det ikke fins rettferdighet uten humanitet, og at FNs barnekonvensjon også gjelder i Norge (Bergensavisen 2013). Også på sosiale medier-plattformen, Twitter, uttrykkes det jubel (ibid). Partileder for

SV skriver at han gleder seg med Nathan og alle som har støttet han (ibid).

3) ”Nathan er Årets bergenser” (Bergensavisen 2012c)

Kåringen av Årets bergenser er gjort på initiativ fra Bergensavisen, og har blitt holdt de 15 siste årene. I 2012 ble Nathan kåret til ”Årets bergenser”, stemt frem av bergenserne selv. Bergensavisen opplyser om at det aldri før har vært så mange som har stemt (Bergensavisen 2012c). De skriver også at Nathan er tidenes yngste og tidenes viktigste innehaver av prisen (ibid).

Begrunnelsen for kåringen av Nathan som Årets bergenser, forklarer juryformannen slik; ”Han har klart å forene en hel by, og har fått hele det politiske liv i Bergen til å stå sammen mot sentrale myndigheters behandling av asylbarna” (Bergensavisen 2012c). For mange har Nathan blitt et nasjonalt symbol for asylbarna. Daværende ordfører, Trude Drevland, holdt tale og utdypet at det er ingen tvil om at Nathan er bergenser.

I artikkelen vises det til at Nathan har klart å skape et veldig stort engasjement i Bergen. Også påtalemyndigheten var tilstede under kåringen, og uttalte at ”Bergensere viser enorm raushet” (Bergensavisen 2012c). Påtalemyndighetene mener det viktig at enkeltsaker kan røre oss dypt. SVs representant mener at avisen har tatt et standpunkt i en viktig enkeltsak, og at det vil skape effekt blant utlendingsmyndighetene og i regjeringen.

3.4.4 Observasjoner i Nathan-saken

Observasjoner jeg har gjort meg i Nathan-saken går i hovedsak på motsetningene i asylbarnsaken som kommer klart frem i datamaterialet. Det uttrykkes blant annet gjennom når daværende statsminister, Jens Stoltenberg, er helt klar på at man ikke ønsker å gi amnesti til lengeværende asylbarn, mens SV redegjør for en misnøye over regelverket til UNE. Det fremstår som en sak som har blitt løftet til et nasjonalt politisk nivå, som også skaper konflikt på tvers av politiske partier.

Andre observasjoner i Nathan-saken knyttes til det sterke engasjementet for saken. I engasjement-kategorien ser vi daværende ordfører i Bergen, Trude Drevland, som ønsker å være i retten for han. Det viser at saken skaper sterke følelser og at det er en viktig sak å støtte opp under, også for en ordfører. Lederen for kulturnæringen i Bergen uttrykker stor glede når Nathan får oppholdstillatelse i Norge. I tillegg viser lokalrepresentanter fra Arbeiderpartiet sin glede over resultatet av saken, og det viser at asylbarn-saken splitter partiet i syn på behandlingen av lengeværende asylbarn.

3.5 Case: Shaimaa Yusuf

Den siste saken omhandler Shaimaa Yusuf. Shaimaa og familien flyttet til Norge da hun var tre år gammel. Familien fikk sitt første avslag på asylsøknaden i 2008, og klager inn vedtaket til UNE. Resultatet blir likevel et endelig avslag på asylsøknaden. Da har Shaimaa bodd i Norge i syv år. UNE begrunner det endelig avslaget med at hun har en sterk tilknytning til Norge men samtidig veier det innvandringsregulerende hensynet tyngst i denne saken. UNE mener også at Jemen er et trygt nok land å reise tilbake til.

I november 2014 blir familien tvangsutsendt til Jemen. Bergens Tidene (BT) følger tvangsutsendingen av familien til Jemen i en reportasje. De beskriver situasjonen som *”det mest brutale i norsk innvandringspolitikk”* (Bergens Tidende 2014). Sikkerhetssituasjonen i Jemen var svært ustabil, og samme året familien blir sendt tilbake til Jemen bryter det ut borgerkrig i landet. UNE stopper senere all retur til Jemen.

Samtidig som dette pågikk, var det et politisk rot som befestet seg i norsk asylpolitikk. Ved regjeringsskiftet ble partiene enige om en oppmykning av asylpolitikken, hvor man blant annet ikke skulle prioritere lengeværende asylbarn ved eventuell utsendelse. BT avslørte imidlertid at det var blitt sendt ut flere asylbarn enn det som var avtalt (VG 2015). Resultatet ble en ny asyldtale som sikret 60 utsendte barn ny behandling av sin sak (NRK 2015a).

10. juli 2015 fatter UNE et nytt vedtak i saken til Shaimaa. Ifølge BT begrunner UNE vedtaket sitt med at barnets hensyn taler for opphold i Norge, og særlig den sterke tilknytning

hun har til landet. Shaimaa og familien får oppholdstillatelse i ett år, mens det gjøres klarhet i identiteten til familien (Bergens Tidende 2015a). Etter at den nye asylavtalen mellom regjeringspartiene og støttepartiene trådte i kraft, var Shaimaa det første asylbarnet som fikk ny behandling av saken sin i det nye regelverket, hvor de vant frem (Fædrelandsvennen 2015).

BT mener at Shaimaa på mange måter er et symbol på det politiske rotet under Solberg-regjeringen. Det var i en periode usikkerhet om støttepartiene ville stille seg ved et mistillitsforslag, noe som ikke skjedde da det ble enighet om en ny asylavtale. Likevel kunne uttransporteringen av Shaimaa ført til et samarbeidskollaps i regjeringen, og i verste fall en mindretallsregjering.

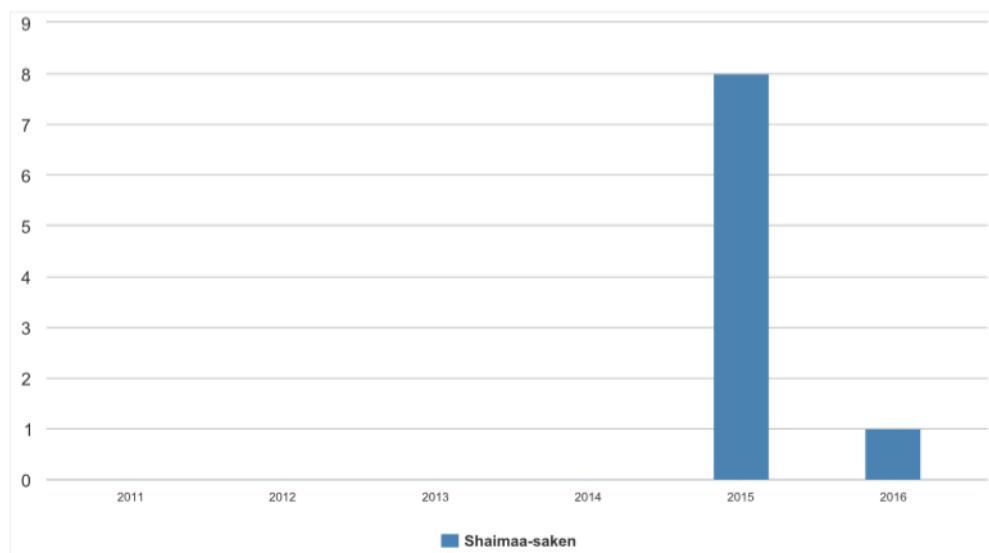
Det er dog ikke bare på det politiske området at saken til Shaimaa har berørt og engasjert. Også blant folk i lokalsamfunnet i Lillesand hvor hun vokste opp og bodde, ble saken en viktig del av samfunnet. Det ble opprettet en støttegruppe for Shaimaa og familien. Støttegruppen arrangerte en stille markering for Shaimaa, hvor blant annet ordføreren deltok, da det ble vedtatt at hun skulle sendes tilbake til Jemen. Lokalpolitikere samt Venstre og KrF har uttalt stor lettelse i forbindelse med at UNE gjorde nytt vedtak i saken.

3.5.1 Datamateriale

Datamaterialet strekker seg i kronologisk rekkefølge fra 2014 til 2015, og er delt inn i to kategorier, rettsprosess og engasjement. Under viser deknningen over tid i Shaimaa-saken.

Dekning over tid, 9 totalt: Shaimaa-saken

3.5.2 Rettsprosess

1) ”Shaimaas vei ut av Norge” (Fædrelandsvennen 2014)

I over en tre-siders reportasje følger en journalist fra Bergens Tidende Shaimaas uttransportering fra Norge. Shaimaa og familien har fått vite at de skal bli sendt tilbake til Jemen, da de fikk endelig avslag på asylsøknaden samme måned. Som det fremgår av reportasjen er Shaimaa nå ti år gammel, og hun har bodd i Norge syv år. Dermed kjenner ikke Shaimaa godt til hjemlandet sitt, som hun nå skal tilbake til.

Avisreportasjen skildrer et helt annet liv som venter Shaimaa når hun nå må flytte til Jemen. Forholdene i Jemen er etter hva reportasjen forklarer, svært urolig og har vært i en borgerkrigsliknende tilstand i flere år. Samtidig blir rettigheter til kvinner systematisk undertrykt (Fædrelandsvennen 2014). Journalisten følger politiet som nå skal hente familien og ta de med til Trandum som første stopp på reisen til Jemen. Shaimaa blir hentet på skolen, noe som naturlig nok gjør stort inntrykk på både kontaktlærer og elever som må se sin elev forlate skolen.

Dagen etter blir de sendt avgårde til Jemen, men uten far. Faren i familien valgte å gjemme seg, i frykt for å dra tilbake til hjemlandet hvor han hevder at han kan bli drept. Det er farlige opptøyer på flyplassen i landet de nå blir sendt til. Journalisten forklarer at å være med på uttransporteringen er noe av det mest brutale han har opplevd i norsk asylpolitikk (Fædrelandsvennen 2014).

I faktaboksen i reportasjen er det redegjort for Shaimaas asylsak. Selv om UNE har konkludert med at Shaimaa har sterk tilknytning til Norge, veide likevel innvandringspolitiske hensyn tyngst (Fædrelandsvennen 2014). Avslutningsvis blir det redegjort for at Shaimaas tvangsutsending er vellykket.

2) "Får inga hjelp fra statsråden" (Bergens Tidende 2015b)

Bakgrunnen for artikkelen er at Shaimaa og familien for øyeblikket er på flukt i et krigsherjet Jemen, mens de venter på at saken kan bli behandlet på nytt. Den nye asylbarn-avtalen mellom regjeringspartiene og støttepartiene har ikke trådt i kraft enda, og i påvente av dette får ikke familien komme tilbake til Norge, selv om de har oppfylt vilkårene for å få en ny behandling av sin sak.

Inntil videre er familien utsatt for stor risiko i forbindelse med den pågående krigen i Jemen. Støttegruppen til Shaimaa mener at situasjonen er fullstendig uholdbar, og har derfor sendt brev til justisministeren, Anders Anundsen, med ønske om å få sendt familien tilbake i påvente av saksbehandlingen. Justisministeren hevder han ikke kan gi instruks i enkeltsaker, kun i saker hvor det handler om grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn (Bergens Tidende 2015b).

Professor i rettsvitenskap og ekspert på asylrett ved Universitetet i Bergen, Terje Einarsen, er intervjuet i saken, og han mener at det er mulig for justisministeren å lage en generell instruks hvor asylbarn i akutt nødssituasjon kan få innvilget reisevisum (Bergens Tidende 2015b). Han viser til saken om Marie Amelie, hvor det ble laget en generell instruks som gjorde det mulig for henne å søke arbeidsløyve (ibid).

Artikkelen viser også til at i den nye asylbarn-avtalen mellom regjeringspartiene og støttepartiene blir man enige om å ikke sende tilbake asylbarn, med tanke på at det kan skape falske håp for barna. I tillegg blir man enig om et nytt regelverk for asylbarn før juni 2015 (Bergens Tidende 2015b). Advokaten til Shaimaa og familien mener derimot at utsendelsen av familien strider mot menneskerettighetene, fordi det allerede var store konflikter i Jemen på det tidspunktet (ibid).

3) "*Shaimaa kommer tilbake*" (Lillesandsposten 2015a)

Etter stor mediedekning av saken til Shaimaa og stort politisk press, spesielt med tanke på asylrotet som ble avslørt av BT hvor flere lengeværende asylbarn ble uttransportert, stikk i strid med hva regjeringspartiene og støttepartiene ble enige om ved regjeringsskifte, førte fram til en ny asylavtale mellom regjeringen og støttepartiene. Da kom beskjeden om at Shaimaa og familien fikk flytte tilbake til Norge. Artikkelen redegjør for at UNE har gjort nytt vedtak i saken, og innvilget familien midlertidig oppholdstillatelse i ett år.

UNE forklarer begrunnelsen for det nye vedtaket at "*..barnets beste for Shaimaa vil være å returnere til Norge*" (Lillesandsposten 2015a). Hensynet til barnet taler i denne saken for opphold i Norge. Det er særlig tatt hensyn til den lange oppholdstiden og den tilknytning hun har til Norge (Lillesandsposten 2015a). Lokalpolitikeren i Venstre forklarer til avisen at han er svært fornøyd med UNEs avgjørelse, og avisen utdyper at han er en av de som har kjempet hardest for å få familien tilbake til Norge. Støttegruppen uttaler til avisen at de har hatt kontakt med Shaimaa som forklarer at hun gleder seg til å komme hjem til Norge (Lillesandsposten 2015a)

3.5.3 Engasjement

Engasjement er en stor og viktig del av Shaimaa-saken, som reflekteres både i lokalsamfunnet og nasjonalt. Saken skaper også engasjement politisk, både på lokalt og nasjonalt nivå.

1) ”*Starter innsamlingsaksjon*” (Lillesandsposten 2014)

Bakgrunnen for artikkelen er at Shaimaa har blitt tvangsutsendt til et urolig Jemen, etter at hun har bodd i Norge i syv år. Artikkelen belyser det sterke engasjementet som brer seg over lokalbefolkningen i Lillesand, som nå har tatt aksjon og arrangert en stille markering.

Den stille markeringen er mot utsendelsen av Shaimaa og familien. Det fremgår av artikkelen at det var et stort oppmøte, fra venner og klassekamerater til lokalpolitikere og andre engasjerte i saken. I tillegg organiserte en barnehage en innsamlingsaksjon, som kan gjøre det lettere for familien å kunne leve i Jemen. Arrangøren bak den stille markeringen forteller i artikkelen at en slik markering øker kunnskapen om de lengeværende asylbarnas situasjon i Norge (Lillesandsposten 2014). Et resultat av dette er at folk nå blir bevisste på hvordan asylbarna blir behandlet.

Både lokalpolitikere og ordfører stilte også opp på den stille markeringen for Shaimaa og familien. Lokalpolitiker i Venstre forteller i artikkelen at det er på tide å sette barnets beste til grunn, foran innvandringsregulerende hensyn. Ordføreren uttaler at han mener at dagens ordning bør endres, og at barnas tilknytning til Norge bør tillegges større vekt.

2) ”*Tårevått gjensyn med Shaimaa*” (Lillesandsposten 2015b)

”*Både barn og voksne tok til tårene da Shaimaa og familien ankom Kjevik lufthavn tirsdag*” (Lillesandsposten 2015b). Slik starter artikkelen om Shaimaa og hennes familie som nå får komme tilbake til Norge. Bakgrunnen for artikkelen er at UNE gjorde et nytt vedtak i Shaimaa-saken etter det politiske rotet som førte frem til at alle de utsendte barna som har vært i Norge i mer enn fire år skal få behandlet saken sin på nytt. Dermed innvilget UNE oppholdstillatelse for familien.

Artikkelen belyser hvilket stort engasjement som har oppstått i kjølvannet av utkastelsen og nå hjemkomsten til familien. Det kommer frem av artikkelen at gjensynsgleden var stor da de kom tilbake. Lederen av støttegruppen til Shaimaa forklarer til avisen at de er lykkelige for å få henne tilbake til Norge. Venstre-politikeren som har vært svært engasjert i saken, forklarer at det har vært en urettferdig og vond kamp, men at man nå må støtte familien.

3.5.4 Observasjoner

Shaimaa-saken er den siste casen i lys av asylbarn-saken. Hennes situasjon er ikke ulik de to andre casene og deres situasjon. Det blir startet en innsamlingsaksjon for henne og familien, med et ønske om å hjelpe og sette lys på den problematiske situasjonen de står i. På det politiske plan blir Shaimaa et direkte resultat av asylpolitikken og det politiske rotet rundt justisminister, Anders Anundsen.

Det som skiller Shaimaa-saken fra de andre sakene, slik jeg observerer det, er at hennes sak er svært tilspisset. Hun blir sammen med sin familie, uttransportert til Jemen, som er foreldrenes hjemland. Shaimaa får heller ikke komme tilbake til Norge, selv når hun får vedtak om at saken kan bli behandlet på nytt. Medias rolle i saken i Shaimaa-saken skiller seg også ut, ved at de blir med på uttransporteringen av familien til Jemen. Media har derfor en selvstendig rolle i Shaimaa-saken, og dekker saken utover rettsaker og ankebehandlinger.

4 Analyse av asylbarn-saken

Det har til nå blitt redegjort for tre case, og datamateriale tilhørende disse. Nå skal jeg undersøke materialet i lys av et diskursanalytisk perspektiv, som dekker både et teoretisk og et metodisk felt (Bratberg 2014; Grue m.fl 2011; Fairclough 1995;2003). Jeg skal bruke diskursanalyse, og trekke veksler på ulike fagpersoner innen feltet, som presentert i metodekapitlet 2.5.

Jeg skal starte med en tekstanalyse av datamaterialet, og her skal jeg se på flere tilnærminger til analysen, ved Bratberg (2014), Grue (2011) og Fairclough (2003). Deretter skal jeg fokusere på Faircloughs kritiske diskursanalyse, med vekt på sosial praksis. I tillegg ønsker jeg å inkludere Bratberg og Grues syn på kritisk diskursanalyse. Avslutningsvis skal jeg oppsummere resultatene, og sette de i sammenheng med forskningsspørsmålene i oppgaven.

Forskningsspørsmålene i oppgaven er som følger;

- 1) *Hvilken grunnleggende uenighet har kommet til uttrykk i lokalt engasjement om behandling og utsending av asylbarn? Kan diskusjonene defineres som ulike diskurser; hva kjennetegner diskursene og hvilken betydning har de hatt?*
- 2) *Hva kjennetegner prosessene for behandling av asylbarns saker, og hvilken betydning har det hatt at lokale aktører – herunder media – har vist stort engasjement?*

4.1 Tekstanalyse av asylbarn-saken

En tekstanalyse i et diskursiv perspektiv, betyr å følge en delvis lingvistisk analyse men samtidig ha et kritisk blikk på tekstene (Fairclough 2003; Bratberg 2014; Grue m.fl 2011). I asylbarn-saken er det som nevnt en enorm mengde data, som gjør tekstanalysen svært fruktbar. Det er flere måter å gjennomføre en tekstanalyse på, og det er derfor viktig å velge hvilke aspekter man ønsker å fokusere på.

Jeg starter med å rette fokuset mot Bratbergs tekstanalyse. Ut ifra hans tilnærming til tekstanalyse, har jeg skissert fem viktige faktorer som kan forstås som relevante for diskursanalysen, som belyst i metodekapitlet. En redegjørelse av disse vil kunne løfte tekstene inn i en sammenheng mellom tekst, diskurs og sosial praksis. En gjentakelse av disse aspektene kan være hensiktsmessig:

- Forfatter av tekst
- Under hvilke betingelser
- Hvem er det myntet på
- Hvilket budskap
- Hvilke definisjoner blir brukt

(Bratberg, 2014:44)

- Forfatter av tekst

I datamaterialet for hvert case er alle avisartikler innhentet fra medier. Det vil si at det normalt er journalister som skriver disse. Det er i og for seg noe omfattende å gå nærmere inn på hver av disse, men man skaper gjerne et bilde av kvalifiserte og nøytrale mennesker som er opptatt av å skildre virkeligheten. I datamaterialet er også norske myndigheter representert (jf. UNE i Yalda-saken), ved leserinnlegg, samt enkeltpersoner som representerer støtteorganisasjoner for de lengeværende asylbarna (jf. Yalda, Nathan og Shaimaa-saken).

Ulike forfattere av tekstene i datamaterialet kan skape ulike perspektiver på sakene da disse har noe ulikt utgangspunkt, men skaper samtidig et preg av nærhet i form av den konteksten tekstene er skrevet i. Eksempelvis reportasjen av Shaimaa-saken, i artikkel 1, hvor det skapes nærhet i den konteksten den er skrevet i. Det vil igjen belyse ulike formål tekstene har

(Bratberg 2014:40). Det er uansett en gjennomgående faktor i datamaterialet fra de tre case-studiene at journalister er som regel skriverne av tekstene, mens det også er noen leserinnlegg skrevet av engasjerte medmennesker, hvor media er tilrettelegger for å kunne uttrykke meninger.

- Under hvilke betingelser

Med hvilke betingelser tekstene er skrevet under, menes den konteksten tekstene er skrevet i. Tekstene i hvert case er en del av den større asylbarn-saken knyttet til en avveining mellom rettigheter og likebehandling i asylpolitikken, som norske myndigheter står overfor. Konteksten skaper rammer for hva en asylbarn-sak er, og hva som inkluderes i en slik type sak. Jeg skiller betingelsene som tekstene er skrevet under ved et politisk, juridisk og humanitært/engasjement-aspekt, som skaper rammer for konteksten.

Det politiske aspektet ved sakene kommer tydelig frem i datamaterialet. Media skildrer den politiske prosessen fra stortingsmeldingen "Barn på flukt" til det politiske kaoset som oppstod i forbindelse med den nye regjeringens løftebrudd for de lengeværende asylbarna. Eksempler på politisk involvering er hensiktsmessig for å se hvor stor en slik involvering er i asylbarn-saker og de ulike standpunktene som kan komme frem som inngår i en større nasjonal politisk debatt, samt for å vise hvor viktig saken er for politiske partier, og dermed skissere diskurser ut ifra dette.

I Yalda-saken ser vi en sterk involvering av politiske partier på tvers av partipolitikk. Daværende høyre-ordfører i Tromsø, Jens Johan Hjort, uttrykte stor glede da familien endelig fikk oppholdstillatelse. Han sier blant annet i artikkel nr.7 "*Yalda får bli*" at innsamlingsaksjonen for Yalda og familien viser hvor urimelig man synes behandlingen av henne har vært. Et annet eksempel på den politiske involveringen vises ved ulike uttalelser om både bekymringer og gleder i sakens prosess både ved Venstre, Rødt og KrF.

De lokale politiske partiene Venstre, Sp, SV, KrF, Rødt, Miljøpartiet De Grønne så vel som Arbeiderpartiet støttet folkeopprøret for asylbarna i etterkant av Høyesterettsdommen hvor to

lengeværende asylbarn fikk avslag på oppholdstillatelsen, på bakgrunn av at de innvandringsregulerende hensyn veide tyngre enn hensynet til barnets beste. Her gikk det lokale Arbeiderpartiet mot sin egen regjering, ved å uttrykke støtte til Yalda-saken. Et klart skille mellom de nasjonale partiene og de lokale partiene kan sies å være fremtredende i Yalda-saken, både ved uttalelsene fra daværende ordfører og det lokale Arbeiderpartiet.

I Nathan-saken finner man en sterk politisk involvering og samtidig et skille mellom nasjonal og lokale politiske partier. Daværende statsminister, Jens Stoltenberg, uttalte i artikkel nr.1 ”*Nathan må ut*” at det ikke er aktuelt å gi asylamnesti til lengeværende asylbarn. At en statsminister kommenterer enkeltsaker, viser at saken er løftet frem på et overordnet nivå. SVs gruppeleder i Bergen mener derimot at Nathan ikke skal ut og at kampen for de lengeværende asylbarna forsetter. Her ser vi igjen store motsetninger mellom et nasjonalt og et lokalt nivå, slik som i Yalda-saken.

Den politiske involveringen i Nathan-saken kommer også til uttrykk når et enstemmig bystyre i Bergen vedtar å vise sin støtte til Nathan-saken, ved å komme med en uttalelse i forbindelse med tvangsutsendelsen av familien. Det lokale politiske engasjementet står derfor svært sterkt i Nathan-saken, og at de bruker virkemidler som ”*Det er maktpåliggende for bystyret å vedta den sterkeste formen for protest vi har muligheten til*” (Bergens Tidende 2012).

Saken skaper politisk engasjement når det kommer til tilstedeværelse. Daværende ordfører, Trude Drevland, ønsker å vise sin støtte til Nathan ved å overvære rettsaken hans. Hun mener det er blodig urettferdig om han skal bli sendt ut av landet, som jo er bergenser. I tillegg uttrykker hun stor glede når det blir seier i tingretten. Det gjør også Audun Lysbakken, som er partileder i SV.

I datamaterialet i Shaimaa-saken finner vi ikke nasjonale politikere som uttaler seg om saken. Det er derimot et bredt lokalt politisk engasjement og involvering i saken. Spesielt er det en Venstre-politiker som gir enorm støtte til saken, og som viser hvor viktig den saken er for lokalsamfunnet i Lillesand. Høyre-ordføreren i Lillesand stilte opp på den stille protesten i

artikkelen nr.1 ”*Starter innsamlingsaksjon*”, og sier at dagens ordning for de lengeværende asylbarna bør endres.

I Shaimaa-saken er det derfor en mindre grad av kobling mellom det nasjonale og det lokale nivået enn i de foregående sakene, men det er fortsatt et sterkt lokalt politisk engasjement og involvering på tvers av politiske partier. I tillegg vises det et klar skille mellom lokal og nasjonal politikk når det kommer til Shaimaa-saken.

Dekningen av rettsprosessen som et juridisk aspekt finner vi ved alle tre sakene. Media har her en svært viktig rolle i å drive informasjonsspredning til samfunnet, gjennom dekningen av hver enkelt saks rettsprosess. I alle sakene får vi detaljert bakgrunnsinformasjon om sakene og hele prosessen fra endelig avslag på asylsøknad til oppholdstillatelse. Her er det ingen klare ulikheter mellom Yalda-, Nathan-, og Shaimaa-saken.

Det humanitære/engasjement-aspektet som betingelse for sakene finner vi eksempler på i materialet. I Yalda-saken skildrer media en støttegruppe som organiserer folkeaksjoner og innsamlingsaksjoner som finansierer advokatsalæret til Yalda og familien. I artikkelen nr.2 ”*Fylte kirken i protest*” viser det at både artister, diktere og biskop er engasjert i saken, som en del av lokalsamfunnet i Tromsø. Her vises det humanitære aspektet i Yalda-saken at det ikke er kun på det politiske feltet at man engasjerer seg i saker som omhandler lengeværende asylbarn og asylpolitikk.

I Nathan-saken kommer det humanitære/engasjement-aspektet frem i artikkelen nr.2 ”*Bergen jubler for Nathan*”, som i den konteksten den er skrevet i betyr en fullverdig støtte fra hele lokalsamfunnet til asylbarnet. I Nathan-saken er det opprettet en støttegruppe med frivillige fra lokalsamfunnet som en pådriver for å påvirke politikere og sette fokus på hans situasjon. I Shaimaa-saken er det også opprettet en støttegruppe i lokalsamfunnet, som starter innsamlingsaksjon for familien. Det vises et stort engasjement for saken når det i artikkelen ”*Tårevått gjensyn med Shaimaa*” er både barn og voksne som møter på flyplassen når Shaimaa får komme tilbake til Norge.

Media har vist seg å ha en sterk rolle i alle betingelsene, ved at de legger til rette for og dekker politiske ytringer og meninger samtidig som de er med på den rettslige prosessen til asylbarna. I tillegg dekker media de humanitære sidene ved de tre casene, ved at de skriver om asylbarnas situasjon og deres side av saken. De skaper engasjement for saken, gjennom en enorm mediedekning av mange asylbarn-saker.

Om vi ser på de tre utvalgte casene, ser vi eksempler på de nevnte betingelsene, som skildrer et konkret bilde av situasjonen til de enkelte asylbarna, både formelt og uformelt. Vi får innsikt i konflikten mellom UNE som stiller seg kritisk til medias dekning av saken, og støttegruppen som stiller seg kritiske til behandlingen av Yalda. Det ser vi i de to første artiklene, som er et leserinnlegg av UNE og et fra støttegruppen som et motsvar til UNE.

I Nathan-saken dreier det seg om de samme betingelsene. Saken er i stor grad dekket av media, med stor informasjonsspredning. Det vekker et enormt engasjement i lokalsamfunnet i Bergen, både ved at daværende ordfører ønsker å overvære Nathans rettssak og at det arrangeres støttemarkeringer for hans sak og at flere lokale aktører er med i denne prosessen.

I Shaimaa-saken er media både en informasjonsspreder, men har også en selvstendig rolle når de følger familien i utsendelsesprosessen helt fra Norge til Jemen. Saken skiller seg derfor fra de to andre casene, ved at media dekker flere sider av saken enn kun det formelle rundt rettsprosessen. Artikkelen ”*Shaimaas vei ut av Norge*” viser den selvstendige rollen til media, og journalisten som blir med på utsendingen uttrykker at det er det verste han har opplevd i asylsammenheng.

Betingelsene kommer til uttrykk fra et politisk, juridisk og humanitært/engasjement-aspekt, og er involvering, medias rolle, rettsprosess, motsetninger mellom lokal og nasjonal politikk og engasjement. Dette skaper en kontekst, eller rammer, hvor det er motsetninger mellom lokalpolitikk og nasjonalpolitikk, som igjen skaper en nasjonal debatt, som vi skal se nærmere på når vi skal analysere den diskurs – og sosiale praksisen.

- Hvem er det myntet på

Tekstene i casene er både avisartikler og leserinnlegg, og er dermed til gjenstand for et stort publikum når de blir publisert i avisen. Dermed er de myntet på den norske befolkning i sin helhet, men de har også et lokalt aspekt ved seg. Siden datamaterialet er kun fra lokalaviser, er det også for å opplyse om hendelser i lokalsamfunnet, som skal engasjere samfunnsmedlemmer. Siden asylbarn-saken har et engasjement-aspekt ved seg, vil det også være grunnlag for å forstå at tekstene er myntet på enkeltmennesker for å støtte opp under det som skjer i samfunnet og dermed engasjere seg.

Organiseringen av folkeopprør for asylbarna i Tromsø i Yalda-saken, at Bergen jubler for Nathan og innsamlingsaksjonen i Shaimaa-saken, viser at man med tekstene ønsker å nå ut til et større publikum, både til lokalsamfunn men også til politikere, nasjonalt og lokalt.

- Budskap

Med budskapet i tekstene menes det tekstene uttrykker, og hva målet er for tekstene. På det generelle er medias rolle i samfunnet et bindeledd mellom politikere og grasrota (Bakke 2005). Det er avgjørende for vår oppfattelse av det som skjer rundt oss, og vi blir oppmerksomme på hva som skjer i samfunnet. Det er viktig å huske, når vi skal finne budskap som fremmes i asylbarn-saker.

Generelt er asylpolitikk ofte et omstridt og mye diskutert område i politisk sammenheng, og som splitter partier på tvers av tradisjonelle linjer (Liendo 2014). Dekningen av asylbarn-saker har vært svært omfattende, og medias rolle som vi har sett, har vært veldig sterk. Man har ønsket å belyse norske myndigheters behandling av lengeværende asylbarn, gjennom en sterk mediedekning av enkeltsaker. Det har gitt et nærhetspreg, hvor budskapet er å sette viktige saker på dagsorden. Budskapet i tekstene er også å vise at det er både en lokal og nasjonal sak.

I Yalda-saken er det et budskap om å slippe til både lokale innbyggere og politikere gjennom leserinnlegg. UNE-direktøren retter kritikk mot medias informasjonsspredning, mens

støttegruppa til Yalda mener at det er direkte feil å skulle uttale seg om enkeltsaker. Media legger dermed til rette for norske myndigheters budskap om å belyse fakta i saken, mens støttegruppen sitt er budskap om å vise hvilken situasjon Yalda faktisk er i og UNEs behandling av henne.

Media driver informasjonsspredning når det gjelder formelle prosesser, som å dekke Yaldas rettsprosess. Den skaper også engasjement, som vi finner i engasjement-kategorien, hvor artiklene ”*Folkeopprør for asylbarna*” (Nordlys 2013a) og at ”*Fylte kirken i protest*” (Nordlys 2013b) er med på å skape et budskap om engasjement. Det omhandler også hvordan situasjonen er for et lengeværende asylbarn ved å dekke en enkeltsak, og legge vekt på utfordringer med saken ved å skrive om utvisningsvedtaket hvor det vises til at innvandringsregulerende hensyn veier tyngre enn hensynet til barnets beste.

I Nathan-saken fremgår budskapet mye likt som den foregående saken, og hovedbudskapet er at barnets beste må veie tyngst. Media dekker det formelle rundt saken, som rettsaken og behandlingen fra UNEs side. Budskapet fra media kan man også forstå slik at det er å belyse de politiske motsetningene som kommer frem i datamaterialet. Jens Stoltenberg, daværende statsminister, utdyper at det er ikke aktuelt å gi asylamnesti for asylbarna med fokus på Nathan-saken, mens daværende ordfører, Trude Drevland, mener at Nathan må få bli i landet.

Budskapet i Nathan-saken er også å få frem hans norske identitet, og den sterke tilknytningen han har til Norge. Det kommer frem av datamaterialet at han er kåret til Årets bergenser, og at ”*det er ingen tvil om at Nathan er bergenser*” (Bergensavisen 2012c). Det viser at budskapet er å vise hvor norsk asylbarnet er, og at det bryter med UNEs vedtak om at barnets tilknytning til Norge ikke er sterkt nok. Det knytter seg direkte til en legitimering av oppholdstillatelse i landet.

I Shaimaa-saken er hovedbudskapet likt som i de andre sakene. Det som skiller Shaimaa-saken fra de andre, er at media har en selvstendig rolle når de følger familiens utsendelse til Jemen. Budskapet kan forstås å være og belyse de ’mørke’ sidene ved asylpolitikken, og de

som er direkte berørt av det som skjer på Stortinget. Det knytter seg også til en ansvarliggjøring av Norge, som sender et asylbarn ut selv om det foregår en borgerkrig i landet. Det vises i artikkel nr.1 ”*Shaimaas vei ut av Norge*”.

Budskapet i Shaimaa-saken er også her å vise meninger fra begge sider av saken. Justisministeren, Anders Anundsen, uttaler at ”*han ikke kan gi instruks i enkeltsaker*” (Bergens Tidende 2015b), når det fremkommer at det er borgerkrig i Jemen og at Norge har stoppet all utsendelse til landet selv om de sendte Shaimaa og familien rett før dette skjedde. På den andre siden uttaler en professor i rettsvitenskap i samme artikkel at det er mulig å gi instruks lik prosessen rundt Marie Amelie, som fikk innvilget reisevisum.

I Shaimaa-saken fremmes det et budskap om engasjement for saken, både lokalt og nasjonalt. ”*Både barn og voksne tok til tårene da Shaimaa og familien ankom Kjevik lufthavn tirsdag*” (Lillesandsposten 2015b). I tillegg dekker media saken om at det er startet innsamlingsaksjon for familien, slik at de kan bo bedre i Jemen samt aksjonere mot det de mener er feil håndtering av norske myndigheter.

4.2 Definisjoner, metaforer og ideologi i asylbarn-saken

For å gå et steg videre i tekstanalysen, legges det ofte vekt på å avdekke grammatiske og semantiske elementer i en tekst ved en diskursanalyse (Bratberg 2014). Her har jeg lagt vekt på å analysere semantiske elementer som er definisjoner, metaforer og ideologi i tekstene (Fairclough 2003, Grue m.fl 2011). Med det ønsker jeg å avdekke ulike tekstelementer som kan si noe om forholdet mellom aktører involvert og prosessene rundt asylbarn-saken.

- Definisjoner

Definisjoner er et element i en tekstanalyse i kritisk diskursanalyse, og definisjoner gir både rettigheter og konsekvenser (Grue m.fl 2011). Definisjoner kan være et samlende begrep, men det reiser også spørsmål om hvem som er inkludert i den, og hvor mange det innebærer. Grue m.fl (2011) mener at definisjoner kan være stigmatiserende, jf. hans analyse av ordet funksjonshemming.

”Asylbarna” er en definisjonen som blir brukt gjennomgående i sakene. ”Asylbarna” er et samlebegrep for lengeværende barn uten oppholdstillatelse i Norge, og som har oppholdt seg i landet i mer enn fire år uten oppholdstillatelse, av ulike grunner, og som står i fare for å bli sendt ut av Norge. ”Asylbarna”-ordet kan sies å ha utviklet seg gjennom spredningen av media.

Om vi tar et steg tilbake, betyr ordet asyl, ifølge Bokmålsordboken, ”*fristed (i fremmed land) for en politisk flyktning, avhopperen har søkt om politisk asyl her i landet*”

(Bokmålsordboken). UDI definerer asyl som ”*Beskyttelse (asyl) betyr å få oppholdstillatelse som flyktning i Norge*” (UDI). Det gir oss en forståelse av hva asyl egentlig er – nemlig beskyttelse som flyktning i Norge.

”Asylbarna” har dermed en litt annen definisjon enn det som opprinnelig er definert ovenfor. Det man legger i ordet ”asylbarna” omhandler en gruppe barn som har fått avslag på asylsøknaden, men som likevel har et håp gjennom sin sterke tilknytning til landet, særlig på bakgrunn av sitt lange opphold i landet. I denne sammenheng er det også brukt ”norske asylbarn”, som viser til norske barn som søker asyl. Bruken av denne definisjonen viser til en særlig tilknytning til Norge, og hvor identitet settes i sentrum.

Konteksten ”asylbarna” er satt i, gjør at den ekskluderer barn (ofte med familie) som søker asyl men som ikke har fått svar på den enda. Det vil dermed si at ”asylbarna” er en spesifikk definisjon, og det kan man også se gjennom de tre casene. Både i Yalda, Nathan og Shaimaa-saken ser vi at de omtales som asylbarn. Vi vet at de er i en rettsprosess mot norske myndigheter, og at de samtidig skaper folkelig engasjement for sin sak. Disse sakene har dermed egenskaper ved seg, som skiller de fra andre saker tilknyttet asylsøkende barn (og familier).

En annen definisjon som gjenspeiler situasjonen til asylbarna, er bruken av ordene *kamp* og *seier*. Kamp og seier er nok ikke det første man assosierer med lengeværende asylbarn, men som likevel er oppfattet som svært treffende i deres situasjon. Definisjonene får dermed en

annen betydning enn opprinnelig ment, og i den konteksten de blir skrevet i – blir et samlebegrep (Grue m.fl 2011).

Eksempler på dette finner vi i alle tre casene. I Yalda-saken finner vi i artikkel nr. 7 *”Yalda får bli”* og nr.3 *”Den beste beskjeden jeg kunne fått som ordfører”*, står det blant annet at *”Yalda får bli etter mange års kamp”* (Nordlys 2014a) og *”kampen er vunnet”* (Nordlys 2014b). I Nathan-saken finner vi bruken av seier i artikkel nr.2 *”Bergen jubler for Nathan”*, hvor det står *”Bergensk seier i Oslo tingrett”* (Bergensavisen 2012c). I Shaimaa-saken finner vi bruken av definisjonen i artikkel nr.3 *”Shaimaa kommer tilbake*, hvor lokalpolitikeren i Venstre *”..som har kjempet hardest for Shaimaa og familien”* (Lillesandposten 2015a).

- Metaforer

Bratberg (2014) redegjør for metaforer i tekstene kan være et symbol med en mening bak, som kan være en virkelighetsforståelse hos for eksempel norske myndigheter. Å samle metaforer, utgjør en hegemonisk diskurs. Bratberg (2014:41) utdyper med at *”Poenget med slike analyser vil være at vår kollektive forståelse av prosesser og hendelser ofte har rotfeste i en forestilling, et bilde som ikke bare illustrerer våre oppfatninger, men bidrar til å reproducere og bekrefte dem”*. Metaforer kan derfor, ifølge Bratberg, brukes for å mobilisere til folkelig engasjement.

I Yalda-saken finner vi noen eksempler på metaforer i første kategori, rettsprosess. I artikkel 2 er overskriften i teksten *”Et norsk asylbarn”*, med vekt på norsk. Vi finner et lignende eksempel i kategorien om engasjement, artikkel 6, hvor overskriften er *”Yalda er mer norsk enn andre flerkulturelle elever i klassen”*. Å være norsk er ofte knyttet til å ha et norsk statsborgerskap, og dermed å ta del i det norske samfunnet.

Her mener jeg at norsk har en annen betydning enn den man normalt ville assosiert med ordet. Norsk vil i denne betydning være å forsvare og bekrefte asylbarnets grunn eller årsak for å være i Norge. Det vil igjen si en metafor som symboliserer retten til oppholdstillatelse i

Norge. Ved å bruke norsk identitet i en asylpolitisk kontekst, vil det slik Bratberg utdyper, innebære at en metafor vil skape folkelig engasjement for saken.

Et annet eksempel på metaforbruk i asylbarn-saken, finner vi i Nathan-saken. I artikkel 1 i kategorien rettsprosess, er det gjennomgående bruk av ordet ”bergenser”. Det vises til at asylbarnet snakker ”kav” bergensk, at han er bergenser, og skal være i Norge slik som andre små bergensere på syv år. Ordet bergenser kan forstås å være et symbol på tilknytningen barnet har til byen og landet. Det er også brukt gjennom å definere at han er en del av det lokale samfunnet i Bergen.

I Shaimaa-saken finner vi også bruken av metaforer. I artikkel 2 i kategorien engasjement beskriver en Venstre-politiker som har vært involvert i saken, at ”*Dette har vært en lang og vond kamp*” (Lillesandsposten 2015b). Bruken av ordet kamp er en metafor for å beskrive prosessen med å få asylbarnet tilbake. Metaforen er dermed med på å skape et bilde av hvordan situasjonen har vært, og samtidig vise at det ikke har vært enkelt.

Gjennom prosessen i asylbarn-saken har man som nevnt fått kjennskap til enkeltsaker i asylbarn-saken. De utvalgte casene viser til det, og ut ifra datamateriale blir det gang på gang vist til at disse sakene er et symbol for alle andre asylbarn. Mens Yalda er ansikt utad for asylbarna, er Nathan et symbol på behandling av de lengeværende asylbarna, og Shaimaa er symbolet på det politiske kaoset under justisministerens, Anders Anundsen, ledelse.

Symboleffekten kan forstås å være en viktig del av det å mobilisere folkelig støtte (Bratberg 2014:41). Bratberg (2014:41) redegjør for at poenget med å analysere metaforer, herunder symbol, er at vår kollektive forståelse av prosesser og hendelser ofte har rotfeste i en forestilling som illustrerer vår virkelighetsforståelse, men som kan bidra til å reprodusere og bekrefte den. Å bruke enkeltsaker som symbol eller et ansikt utad for resten av de lengeværende asylbarna, er dermed med på å generalisere den oppfatningen vi har av alle asylbarna. Hvordan vi forestiller oss de enkelte sakene, skaper dermed et symbol på hvordan behandlingen og utsendelse av asylbarna faktisk er.

- Ideologi

Fairclough (2003) legger vekt på ideologi i tekstanalyse som en kausal effekt i vid forstand jf. metodekapitlet. Han utdyper at ideologi representerer aspekter ved verden som opprettholder maktforhold eller er et uttrykk for maktskifte i verden. Grue m.fl (2011) forklarer videre at å avdekke ideologi kan vise hvordan det som oppfattes naturlig, egentlig kan være historisk, kulturelt eller politisk betinget. Dermed er det av interesse å kunne undersøke ideologi i de ulike tekstene i asylbarn-saken.

I asylbarn-saken er det naturlig å undersøke det valgte datamaterialet for hver case, som kan uttrykke ideologiske perspektiver. Kategorien rettsprosess viser til en prosess hvor de lengeværende asylbarna er i retten for å få prøvd sin sak mot norske myndigheter. Den uttrykker også det norske myndigheter legger vekt på når det skal fattes vedtak i asylsaker.

I Yalda, Nathan og Shaimaa-saken forklarer norske myndigheter at de innvandringsregulerende hensyn veier tyngst opp mot barnets beste, da de tok avgjørelse om oppholdstillatelse. UNE er en offentlige institusjonen som utøver den politikken som er besluttet av politiske organer. Det er som tidligere nevnt, vært et regjeringsskifte hvor de man tok sikte på å mykne opp asylpolitikken til fordel for asylbarna.

I Yalda-saken vises det til at man antar at norske myndigheter er redde for å gi et asylbarn oppholdstillatelse, for da må man gi oppholdstillatelse til andre. Siden det er flere som er havnet i samme situasjon som Yalda, mener de at norske myndigheter ikke ønsker et slikt press, da det kan gi presedens i andre lignende saker. Selv om Norge har ratifisert FNs barnekonvensjon, hvor barnets beste skal veie tyngst, er det ikke kun disse premissene som legges til grunn når man skal fatte et slikt vedtak.

Det som uttrykkes gjennom spesielt Yalda-saken, er en innvandringspolitisk ideologi hvor det er et spenn mellom rettigheter og restriksjoner. Som Grue m.fl (2011) nevner må man spørre seg om hvilken ideologisk sammenheng, hvorfor det gjøres og med hvilke politiske mål for øyet. Å begrense en asylstrømming er en annen debatt, men det er klart at det er et av

spørsmålene man stiller seg i denne sammenheng. Jens Stoltenberg uttrykte i Nathan-saken at *”..det er ikke aktuelt å gi alle som har vært i Norge i mer enn tre år amnesti. –Det handler enkelt og greit om rettferdighet..”* (Bergensavisen 2012a). Dette utsagnet i Nathan-saken viser ideologiske premisser, og kan spores tilbake til Arbeiderpartiets asylprogram. Arbeiderpartiet har vært kjent for en restriktiv asylpolitikk, ikke ulik Høyres asylpolitikk (Liendo 2014).

Uttalelsene til daværende statsminister, Jens Stoltenberg, om avkreftelse av å gi asylamnesti som tidligere nevnt i Nathan-saken, kan bære preg av konservativ premiss, men samtidig å få en bærekraftig asylpolitikk. Stoltenberg nevner ikke FNs barnekonvensjon i denne sammenheng, som begrenser Norges handlingsrom på asylfeltet, og det kan bety at det ligger en antakelse om at i norsk asylpolitikk vektlegges norske interesser og kontroll.

4.3 Sosial og diskursiv praksis

En sosial og diskursiv praksis er en viktig og avsluttende del i en diskursanalyse (Bratberg 2014; Fairclough 2003; Neumann 2001; Grue m.fl 2011). Som nevnt i metodekapitlet, søker man etter å analysere på et overordnet nivå. Det finnes flere innfallsvinkler for hvordan man ønsker å gjennomføre denne delen ved diskursanalysen. Det jeg skal analysere er den nasjonal politiske debatten om asylbarn-saker i lys av diskurser som er fremtredende innenfor asylbarn-saken.

Fairclough (2003) tar utgangspunkt i å undersøke forholdet mellom tekst, diskursiv og sosial praksis. Han ønsker å finne mekanismer på hvordan dominerende diskurser opprettholdes gjennom praksiser. I lys av asylbarn-saken er det dermed hensiktsmessig å se på de dominerende diskurser innenfor tema for å se på hvordan disse blir opprettholdt, og hvordan vi kan trekke slutninger ut ifra ulike funn knyttet til det.

Den diskursive praksisen tar sikte på å undersøke hvilke diskurser som kommer til uttrykk innenfor den bestemte konteksten, mens den sosiale praksisen legger til rette for en rådende diskurs, og opprettholdelse av praksis er nødvendig for å bevare diskursens posisjon (Bratberg 2014). For å analysere en slik praksis, mener Fairclough (2003) det er nødvendig å analysere konteksten diskursen befinner seg i – og hva som inngår i denne. Konteksten er allerede

belyst i kapitlet om betingelser for tekstene, og disse skal jeg knytte opp mot den diskursive praksisen.

I innledningskapitlet ble det belyst at lengeværende asylbarn fikk mye oppmerksomhet i media, og norske myndigheters avveining mellom rettigheter og kontroll. Alle de tre casene som er belyst i oppgaven fikk endelig avslag med begrunnelse om at hensynet til barnets beste ikke veier tyngre enn innvandringsregulerende hensyn, selv om tilknytningen til landet skal veie tungt, som belyst i FNs barnekonvensjon. I tillegg til stortingsmeldingen ”Barn på flukt” ønsket man å føre en ”*helhetlig og konsekvent asylpolitikk*” (Meld.St.27 (2011-2012), S.7). Flere aktører mente at norske utlendingsmyndigheter mangler barnefaglig kompetanse på feltet, og vektlegger innvandringsregulerende hensyn tyngst i flere asylbarn-saker (Liendo 2014).

Som nevnt i innledningskapitlet viser asylbarn-saken en sterk involvering av flere aktører, både i det offentlige og gjennom det folkelige - herunder media. Ut ifra dette kan man skissere to diskurser i asylbarn-saken, en statlig diskurs og en humanitær diskurs.

4.3.1 Den statlige diskursen i asylbarn-saken

Den statlige diskursen kan sies å være både en hegemonisk og dermed en dominerende diskurs i asylbarn-saken. Den kommer til uttrykk ved de offentlige institusjoners handlinger og involvering på asylfeltet, spesielt representert ved norske utlendingsmyndigheter og det juridiske systemet. Man vektlegger kontroll og reguleringer, og er opptatt av å følge et asylregelverk som nedfelt politisk.

Eksempelvis kommer den statlige diskursen frem i Yalda-saken, hvor UNEs direktør legger til grunn regelverket når man skal håndtere asylbarn-saker. I Nathan-saken uttaler daværende statsminister, Jens Stoltenberg, at han ikke ønsker å gi asylamnesti. Mens i Shaimaa-saken ønsker ikke justisminister, Anders Anundsen, å gi instruksjoner om at familien får komme tilbake til Norge på bakgrunn av at en ny asylbehandling ikke er vedtatt på Stortinget enda, selv om det blir belyst at det i praksis kunne vært mulig.

Statsdiskursen kan forstås å være en stabil og fast diskurs, jamfør det juridiske systemet som vist i de tre casene. Man ønsker en likebehandling av alle asylsøkere, og samtidig begrense tilstrømningen av asylsøkere slik at ikke alle kan bosette seg i Norge. Eksempelvis mener mange at årsaken til at norske utlendingsmyndighetene velger å anke saken til Yalda og Nathan etter at de vant i tingretten, er at man er redde for at det vil skape presedens for at andre asylbarn-saker også har rett til oppholdstillatelse. Daværende statsminister, Jens Stoltenberg, uttalte at det er urettferdig å gi noen amnesti på bakgrunn av at de ikke har reist ut av Norge mens de som har det, ikke skal få oppholdstillatelse.

4.3.2 Humanitær diskurs i asylbarn-saken

En hegemonisk diskurs er imidlertid aldri lukket, og vil alltid være utfordret av andre diskurser som skaper verdensbildet (Neumann 2001). Som skissert, er også en humanitær diskurs fremtredende i asylbarn-saken og ved de tre casene. Bratberg (2014:44) redegjør for at det er en generell diskurs om Norge som en humanitær stormakt, og som man finner i flere ulike offentlige dokumenter. Grunnidéen er at den diskursive praksisen er konsentrert rundt definisjonen om det humanitære, og kommer til uttrykk ved konkrete handlinger som utformingen av asylpolitikk og engasjementspolitikk (ibid).

Den humanitære diskursen er skissert som en viktig diskurs i asylbarn-saken, og som kommer til uttrykk på flere arenaer og som derfor utfordrer den statlige, hegemoniske diskursen. Først er Norges ratifisering av FNs barnekonvensjon en begrensning og en forpliktelse når Norge skal utforme asylpolitikken rettet mot barn. Samtidig er diskursen fremtredende i stortingsmeldingen når man setter fokus på regelverket knyttet direkte til de lengeværende asylbarnas situasjon i møte med regelverket.

Det folkelige engasjementet i asylbarn-saken kommer også tydelig frem i de tre casene. Alle har en støttegruppe som yter hjelp til barna, og som organiserer markeringer og innsamlingsaksjoner. De setter fokus på det enkelte asylbarnet, og som samtidig kritiserer norske utlendingsmyndigheters handlinger overfor barnet og regelverket som legges til grunn. Det kan man kalle en form for lokal opposisjon eller motstand mot asylregelverket, som behandler de lengeværende asylbarna. Det er også humanitære organisasjoner som Redd

Barna og Norsk Folkehjelp som viser støtte til barna, og som kan sies å være en del av den humanitære diskursen i asylbarn-saken.

Gjennom både media og det folkelige engasjementet for saken, blir asylbarna oppfattet som integrerte nordmenn og dermed en del av det norske samfunn. Media innehar en rolle både i spennet mellom grasrota og norske myndigheter, men som samtidig har en selvstendig rolle i å rapportere om det som skjer i asylbarn-saker (Bakke 2005). Det at media kårer Yalda og Nathan som henholdsvis ”Årets nordlending” og ”Årets bergenser”, viser til at de er en pådriver for å skape engasjement for sakene, og at de utfordrer den statlige diskursen.

Liendo (2014:38) undersøker representasjoner i asylbarn-saken i sin masteroppgave, og hun finner at det er særlig det humanitære aspektet ved asylbarn-saken og forvaltningen som utgjør et betent og vanskelig spørsmål i stortingsmeldingen ”Barn på flukt. Jeg skal gå grundigere inn på Liendo i neste kapitlet om den nasjonal politiske debatten.

4.3.3 Nasjonal politisk debatt

”En politisk debatt kan analyseres som brytningen mellom kollektive virkelighetsoppfatninger – diskurser – som hver består av et sett internt forbundne ideer og forestillinger, og som den enkelte aktør bevisst eller ubevisst knytter seg til”

(Bratberg 2014:29)

Den nasjonal politiske debatten om behandlingen og utsendelse av de lengeværende asylbarna var et opphetet politisk tema i årene før stortingsmeldingen ”Barn på flukt” kom i 2012 (Liendo 2014). Stortingsmeldingen kom som et uttrykk for denne debatten, og skulle svare på kritikken mot den rød-grønne regjeringen ettersom mange mente regjeringen ikke vektla det humanitære aspektet på samme måte som før (ibid.).

Debatten utviklet seg videre da man mente at stortingsmeldingen ikke spesifiserte klare løsninger for ’problemet’, men kun ga politiske signaler. Det at debatten utviklet seg, førte

også til at man etter hvert fikk kjennskap til flere asylbarn-saker på bakgrunn av en storstilt mediedekning. Som vist i søylediagrammene for tidslinjen i asylbarn-saken varierte, men økte mediedekningen generelt fra 2011. Asylfeltet er et nokså konfliktfylt politisk område, og i asylbarn-saken ble tradisjonelle politiske linjer brutt (Liendo 2014).

De skisserte diskursene kan sies å stå i motsetning til hverandre, og det er disse som styrer og utvikler den asylpolitiske debatten. Mens den statlige diskursen vektlegger likebehandling av alle asylsøkere, står den humanitære diskursen for et større fokus med hensynet til barnets beste. Diskursene har en viss påvirkningskraft, og kan sies å ha sosiale implikasjoner når det gjelder i hvilken grad de har påvirkningskraften på de politiske prosessene.

Hvilke sosiale implikasjoner eller konsekvenser den statlige og den humanitære diskursen har i asylbarn-saken, må sees i sammenheng med de prosesser som foregår i disse diskursene. Den statlige diskursen har sosiale implikasjoner når det gjelder utarbeidelse og håndheving av regelverk knyttet til asylbarna, og har derfor store konsekvenser for hvordan dette blir utført. Både ved den rød-grønne regjering og den nåværende regjering, har handlinger innenfor den statlige diskursen ført til store konsekvenser for asylbarna i form av avslag på oppholdstillatelse og utsendelse.

Den humanitære diskursen har sosiale implikasjoner på den politiske prosessen, som vist i datamateriale for casene. Gjennom et enormt folkelige engasjement, påvirker de politikere og setter lys på utsendelse og behandling av lengeværende asylbarn. Eksempelvis ble det som nevnt arrangert lokale og nasjonale markeringer til støtte asylbarna og for å vise politikere at regelverket ikke var human. I tillegg uttalte flere lokalsamfunn at man skulle fortsette å legge press på politikere for en endring av regelverket.

Media som en aktører i denne prosessen, dekket sakene sterkt og bidro til å sette lys på hvordan situasjonen faktisk var for barna. Det kan nok sies å ha vært en pådriver for en oppmykning av asylregelverket. Diskursen har på bakgrunn av dette utfordret den statlige hegemoniske diskursen, og skaper konsekvenser for hvordan den statlige diskursen opptrer, ved å vise et enormt engasjement for saken og dermed bidra til endringer på asylfeltet jf. engangsløsningen.

4.3.4 Nye utfordringer – ny diskurs?

I etterkant av asylbarn-saken, har en enorm flyktningstrøm til Europa blitt viet mye oppmerksomhet i media. Flyktningstrømmen var i stor grad et resultat av den stadig eskalerende krigen i Syria. Asylstrømningen har ført til unntakstilstand for europeiske land, som sliter med å håndtere utfordringer knyttet til den sterke flyktningstrømmen. For Norges del kom det 86 66 asylsøkere i oktober 2015, mens for samme periode i fjor kom kun 10 47 (Aftenposten 2015).

Nye utfordringer gjør at vår virkelighetsoppfattelse – diskurser – blir endret (Bratberg 2014). Statsråd Sylvi Listhaug uttalte i forbindelse med kritikken hun har fått etter forslaget til revidert statsbudsjett, hvor hun foreslår kutt og strengere regler for familiegjenforeninger, på bakgrunn av den sterke flyktningstrømmen, at ”*Godhetstyranniet rir Norge som en mare*” (NRK 2015b).

Uttalelsen har normalt nok fått kritikk, blant annet fra Kjell Magne Bondevik, som mener at ”- *Listhaug må tåle å bli minnet på Norges humanitære tradisjoner og forpliktelser, uten å ty til lettvinne og usaklige karakteristikk. At Fremskrittspartiet som står for en helt annen og negativ politikk overfor flyktninger ikke liker å få slike påminnelser..*”(ibid).

Slike uttalelser kan vise en avspeiling av makt. Ulleberg (2007) redegjør for Foucaults perspektiv på makt ligger i at fremstillingen av verden bygger på tolkninger og at det kan dermed materialisere seg i språket vårt, institusjoner og lignende. Fremstillingen av verden er derfor tolkninger eller konstruksjoner som kan fremstå som naturlige og derfor hegemoniske (ibid). På en slik måte kan man si at det er makt i språket.

Det at et departement går kraftig ut og fremmer strenge regler for asylsøkere, herunder enslige mindreårige asylsøkere, viser at en statlig diskurs er ikke er like stabil og ikke har like dype krefter i samfunnet, som vist gjennom asylbarn-saken. Den endres gjennom nye utfordringer i samfunnet, og som skaper ny virkelighetsforståelse. Fairclough (2003) utdyper at en diskurs samtidig vil være knyttet til prosjekter som forandrer verden i ulike retninger.

Nye utfordringer betyr derfor at diskurser endres gjennom vår virkelighetsoppfattelse. Disse utfordringene knyttet til den sterke flyktningstrømmen krever nye måter å håndtere det på, som endrer asylkonteksten. Sosiale implikasjoner er hensiktsmessig å se på, fordi språk og handling blir opprettholdt gjennom vår virkelighetsoppfattelse (Bratberg 2014). Hvilke konsekvenser har det at Listhaug uttaler seg om godhetstyranniet i Norge som en mære?

Det er fremtredende at denne uttalelsen gir uttrykk for en oppfattelse av Norge som er naive og som ønsker å hjelpe 'alle' flyktninger. Den sosiale implikasjonen på at den statlige diskursen blir utfordret kan forstås ut ifra hennes uttrykk at man søker etter å begrense flyktningstrømmen til Norge, og gjøre det attraktivt for flyktninger å komme hit. Å anta at Norge er et godhetstyranni, beviser hvilke utfordringer man nå står overfor. Den statlige diskursen er dermed ikke 'fast', og blir utfordret av et stadig endrende verdensbilde, som kan sies å være en sosial implikasjon.

Terje Tvedt skrev i sitt leserinnlegg om at godhetstyranniet truer demokratiet selv, ved at det er mulig å avdekke maktmekanismer som skjuler seg bak retorikk om makt og kamp gjennom bruken av dette begrepet (Aftenposten 2016). Godhetstyranniet, mener han, har store konsekvenser for landets evne til å håndtere nye politiske utfordringer. En bruk av slikt begrep, tyder til å forstå verden som gode mot de vonde. Han mener at "*godhetstyranniet er en ny form for maktutøvelse..*", og at derfor truer det demokratiet fordi kunnskap om virkeligheten blir irrelevant (Aftenposten 2016).

Utfordringene med flyktningstrømmen kan sees på å ha utfordret den humanitære diskursen. Det kan være på bakgrunn av et helt annet verdensbilde, hvor enorme antall mennesker er på flukt, som krever nye løsninger. Det er mulig at debatten om asylbarn-saken har vært et resultat av en skjerping av den statlige diskursen, og en klarere konflikt med den humanitære.

5 Avslutning

5.1 Oppsummering

I denne oppgave har det blitt avdekket hvilke sterke motsetninger og uenigheter som kommer til uttrykk i det lokale engasjementet om behandling og utsending av asylbarna. Analysen viser til at motsetningene er sterkest når det gjelder avveiningen mellom rettigheter og likebehandling av asylbarna. På den ene siden står staten som ønsker en rettferdig og bærekraftig asylpolitikk, mens det folkelige engasjementet i form av støttegrupper, humanitære organisasjoner og lokale politikere ønsker at barnas rettigheter blir tatt i betraktning i større grad når det fattes vedtak.

Det er skissert to dominerende diskurser innenfor asylbarn-saken gjennom tre case, og i den påfølgende nasjonal politiske debatten om behandlingen og utsendingen av de lengeværende asylbarna. Diskursene som fremkommer kan sies å gi uttrykk for konkurrerende maktforhold i den innvandringspolitiske styringen. Den statlige diskursen er sett på som den faste diskursen som håndhever asylregelverket, mens den humanitære diskursen utfordrer den statlige diskursen ved å skape engasjement og bruke ulike virkemidler knyttet til politisk press. Diskursene og motsetningene mellom disse har skapt og utviklet den nasjonal politiske debatten.

I etterkant av asylbarn-saken har den statlige diskursen igjen blitt utfordret av et verdensbilde i utvikling. Listhaug sin uttalelse om godhetstyranniet i Norge og den påfølgende debatten omkring kontroll og humanitær bistand fører på nytt til en ny diskusjon om Norge som humanitær stormakt.

Det har gjennom tekstanalysen blitt belyst kjennetegn ved prosessene for behandlingen av asylbarn-saker, gjennom juridisk, politisk og engasjement-aspekter. Kjennetegn ved prosessene er at det er ulike aktører involvert, rettsprosesser og en enorm mediedekning. Lokale aktører samt media har vært involvert i betydelig grad som vist i betingelsene for sakene. Disse har hatt mye påvirkningskraft for utviklingen av sakene, og har satt press på politikere for å gjennomføre regelendringer for å bedre situasjonen til de lengeværende asylbarna.

5.2 Videre forskning

Som en avslutning ønsker jeg å åpne opp oppgaven litt, og undersøke mulige nye studier. Asylbarn-saken har vært – og fortsatt er et dagsaktuelt tema, som er spennende å kunne forske mer på. Den videre forskning på asylbarn-saken kan være å analysere de ulike politiske partiers asylpolitikk opp mot deres perspektiver på asylbarn-saken, og hvordan disse er fremtredende i saken. Det kan også være relevant å undersøke nye utfordringer på det innvandringspolitiske feltet som virker å være i sterk endring, eksempelvis flykningsstrømmen til Norge og Europa, og hvordan håndteringen av denne kan sees i sammenheng med asylbarn-saken.

6 Litteraturliste

Bakke, Ida (2005): ”Asylpolitikk i media. Konstruksjonen av asylsøkere som et nasjonalt problem. Oslo, Universitetet i Oslo. Masteroppgave

Barne - og familiedepartementet (2003): *FNs konvensjon om barns rettigheter*. Revidert utgave med tilleggsprotokoller.

Bokmålsordboken [Lesedato 04.03.2016] søkeord ”asyl”. I samarbeid med Instituttet for lingvistiske og nordiske studier (ILN) ved Universitetet i Oslo og i samarbeid med Språkrådet

Bratberg, Øivind (2014): *Tekstanalyse for samfunnsvitere*. Oslo: Cappelen Damm AS.

Brochmann, Grete m.fl (2002): *Sand i maskineriet. Makt og demokrati i det flerkulturelle Norge*. Makt og demokratiutredningen, 1998-2003. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Egeberg, Morten (1981): *Stat og organisasjoner. Flertallsstyre, partsstyre og byråkrati i norsk politikk*. En publikasjon av Maktutredningen. Oslo: Universitetsforlaget.

Fairclough, Norman (1995): *Critical Discourse Analysis*. Boston: Addison Wesley

Fairclough, Norman (2003): *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge.

Flyktninghjelpen (2015) ”Flyktningregnskapet 2015: 59,5 millioner mennesker på flukt i verden”. Publisert: 18.06.2015

FNs konvensjon om barnets rettigheter (2000): Barnekonvensjonen kortversjon, norsk. Barne-, likestillings – og inkluderingsdepartementet. Brosjyre/Veiledning. 25.07.2000.

FN-sambandet (2016): "Barns rettigheter" 08.02.2016

[Lesedato: 13.02.16]

Grue m.fl (2011): *Diskursanalyse i praksis. Metode og analyse*. Oslo: Høyskoleforlaget

Høring (2014): "- Endring i utlendingsforskriften (engangsløsning for lengeværende barn)". Justis – og beredskapsdepartementet 11.04.2014.

Liendo, Anna Maria (2014): "*Mellom kontroll og rettigheter. En analyse av problemrepresentasjoner av lengeværende asylbarn*". Oslo: Universitetet i Oslo. Masteroppgave.

Løvrød, Hans Morten og Hoftstad, Sigrun (2011): *Diskursen omkring Den norske kirkes tilknytning til staten i det moderne Norge*". København: Handelshøjskolen i København. Avhandling.

Mathisen, Werner Christie (1997): *Diskursanalyse for statsvitere: hva, hvorfor og hvordan*. Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for statsvitenskap. Hovedoppgave.

Neumann, Iver B (2002): *Mening, materialitet, makt: En innføring i diskursanalyse*. 2.opplag. Oslo: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.

Pressemelding nr.57-2012 (08.06.2012): "*Barn på flukt*". Regjering II Stoltenberg, Justis – og beredskapsdepartementet

(Rapport 07.10.2009 (156/09):s.69): "*Ny politisk plattform for den rød-grønne regjeringen*".

Solheim, Øyvind Bugge (2012): "*22.juli 2011 – en diskursanalyse*".

St.meld. nr. 27 (2011-2012): *Barn på flukt*. Justis – og beredskapsdepartementet

Svindal, Marita C (2008): *Myndiggjøring til medborgerskap? En intervjuundersøkelse av nyankomne innvandrere og flyktinger sin deltakelse i introduksjonsprogrammet, og betydning av dette for et aktivt og selvstendig medborgerskap*. Tromsø: Universitetet i Tromsø. Masteroppgave.

Sætren, Harald (1983): *Iverksetting av offentlig politikk*. En publikasjon fra Maktutredningen. Universitetsforlaget.

Ulleberg, Hans Petter (2007): ”*Diskursanalyse: et mulig bidrag til utdanningshistorisk forskning*”. *Barn* nr.1:65-80. Norsk senter for barneforskning.

Artikler – Nyhetsartikler

Aftenposten (2013): ”Nathan Eshete og familien får bli i Norge”. Publisert: 13.03.2013

Aftenposten (2014): ”Krever omkamp for utsendte asylbarn”. Publisert: 22.12.2014

Aftenposten (2015): ”5 punkter som beskriver flyktningsstrømmen til Norge. Publisert: 23.11.2015

Aftenposten (2016): ”Derfor truer godhetstyranniet demokratiet selv”. Publisert: 11.03.2016

Amnesty International ”Flyktinger fra Syria” [Lesedato 11.02.2016]
<http://www.amnesty.no/tema/flyktinger-fra-syria>

Bergensavisen (2012a) ”Nathan må ut”. Publisert: 04.05.2012

Bergensavisen (2012b) ”Vil være i retten med Nathan”. Publisert: 05.10.2012

Bergensavisen (2012c) ”Nathan kåret til Årets bergenser”. Publisert: 14.12.2012

Bergensavisen (2013) ”Bergen jubler for Nathan”. Publisert: 12.03.2013

Bergens Tidende (2012) ”Enstemmig bystyre ber for Nathan”. Publisert: 14.05.2012

Bergens Tidende (2013) ”UNE anker ikke Nathan-saken”. Publisert: 13.03.2013

Bergens Tidende (2014a) ”Shaimaas vei ut av Norge”. Publisert: 22.11.2014

Bergens Tidende (2014b) ”- Sendte ut flere asylbarn enn Faremo”. Publisert 08.12.2014

Bergens Tidende (2015a) ”Shaimaa får komme tilbake til Norge”. Publisert: 10.07.2015

Bergens Tidende (2015b) ”Får inga hjelp frå statsråden”. Publisert: 28.04.2015

Egenæs, John Peder m.fl (2012): ”Regjeringen skuffer”. Publisert 06.07.2012.

Fremtiden i våre (2015) ”Slik byrja asylbarn-saka” Publisert: 20.01.2015

Fædrelandsvennen (2014) ”Shaimaas vei ut av Norge”. Publisert: 22.11.2014

Fædrelandsvennen (2015) ”Ble omfavnet av vennene fra Lillesand – Det føles ut som en drøm. Publisert: 18.11.2015

Halvorsen, Irene og Løkeland-Stai, Espen (2012) ”Slaktes for meldingen om asylbarn”. Publisert 09.06.2012.

Hole, Helge (2014): ”Takk til alle som har støttet og brydd seg.” *Nordlys* 15.11.14. Leserinnlegg.

Godzimirski, Jakub M. (2015): ”Flyktningkrise i Europa – hva står på spill?” *NUPI* 09.11.2015: nr 20.

Lillesandsposten (2014) ”Starter innsamlingsaksjon”. Publisert: 02.12.2014

Lillesandsposten (2015a) ”Shaimaa kommer tilbake”. Publisert: 14.07.2015

Lillesandsposten (2015b) ”Tårevått gjensyn med Shaimaa”. Publisert: 20.11.2015

Nordlys (2012a) ”Fakta og feil om Yalda-saken”. Publisert: 08.10.2012

Nordlys (2012b) ”Yalda-saken og den ynkelige Utlendingsnemda”. Publisert: 10.10.2012

Nordlys (2012c) ”Et norsk asylbarn”. Publisert: 29.12.2012

Nordlys (2013a) ”Folkeopprør for asylbarna” Publisert: 12.01.2013

Nordlys (2013b) ”Fylte kirken i protest” Publisert: 06.06.2013

Nordlys (2013c) ”Høyesterett: Yalda og foreldrene må stevne staten på nytt”. Publisert: 28.09.2013.

Nordlys (2013d): ”Staten har utsatt tvangsutsendelse av familien – håp for Yalda”. Publisert: 02.10.2013

Nordlys (2013e): ”Yalda er mer norsk enn andre flerkulturelle elever i klassen. Publisert: 14.11.2013

Nordlys (2014a): ”Yalda får bli”. Publisert: 09.09.2014

Nordlys (2014b): ”Den beste beskjeden jeg har fått som ordfører”. Publisert: 10.09.2014

NRK (2011): ”- Ikke ta fra oss Nathan”. Publisert: 18.12.2011

NRK (2012): ”Ordfører i retten i utvisningssak”. Publisert 06.10.2012

NRK (2015a): ”Shaimaa (11) får komme tilbake til Norge”. Publisert: 11.07.2015

NRK (2015b): ”FrP Listhaug: - Godhetstyranniet rir Norge som en mare. Publisert 03.11.2015

Utlendingsdirektoratet (UDI) ”Schengen/Schengenområdet” [Lesedato: 12.02.16]

<https://www.udi.no/ord-og-begreper/schengen--schengenområdet/>

Verdens Gang (2013a) ”UNE anker ikke Nathan-dommen. Nathans far: Nå kan vi endelig tenke på fremtiden”. Publisert: 13.03.2013

Verdens Gang (2013b) ”Nathan vant over Utlendingsnemnda. Publisert: 12.03.2013

Verdens Gang (2015) ”Anundsen kan bli nødt til å hente utsendte asylbarn tilbake”. Publisert: 11.02.2015

Ås, Britt (2012): ”Yalda-saken og den ynkelige Utlendingsnemnda.” *Nordlys* 10.10.2012
Debattinnlegg.

